

PRESENT-EXEMPLAAR
voor de Inteekenaren op de
NEDERLANDSCHE HERAUT.

BIBLIOGRAPHISCH OVERZIGT

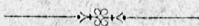
VAN

BELANGRIJKE WERKEN EN GESCHRIFTEN

OVER

Geschied-, Oudheid-, Geslacht-, Wapen- en Zegelkunde,

IN HET JAAR 1881 IN DRUK VERSCHENEN.

De werken welke in deze Bibliographie voorkomen,
zijn verkrijgbaar bij de

HOF-BOEKHANDELAREN
C. VAN DOORN EN ZOON,
TE 'S-GRAVENHAGE.
1883.

C. oct.
1481

C. o. 1401

BIBLIOGRAPHISCH OVERZIGT

VAN

BELANGRIJKE WERKEN EN GESCHRIFTEN

OVER

Geschied-, Oudheid-, Geslacht-, Wapen- en Zegelkunde,

IN HET JAAR 1881 IN DRUK VERSCHENEN

UITGEGEVEN DOOR

DE VEREENIGING „DE NEDERLANDSCHE HERAUT”.

'S-GRAVENHAGE,
C. VAN DOORN EN ZOON,
HOF-BOEKHANDELAREN.
1883.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

0386 0305

EERSTE AFDEELING.

Tijdschriften, periodieke Werken, Jaarboeken, Almanakken en Kalenders.

NEDERLAND.

In de 1ste en 2de Afleveringen van het 7de deel der *Bijdragen tot de Geschiedenis van Overijssel* door Mr. J. I. VAN DOORNINCK en Mr. J. NANNINGA UITTERDIJK (Zwolle 1881, 8° bij de Erven J. J. Tijl) vindt men o. a. opstellen over: 1° den Deventerschen burgemeester en staatsman G. D. Jordens (nl. eene serie van 19 brieven van 1772 tot 1778 aan den Haagschen predikant Jean Royer, waarin vele bijzonderheden voorkomen omtrent personen en toestanden te Deventer); 2° het Lieve-Vrouwen-Gilde te Vollenhove; 3° oude plaatsnamen; 4° staatkundige vlugschriften in Overijsselsche steden en landschappen; 5° het intermediair administratief bestuur in Overijssel; 6° het album amicorum van Allard Hellen-doorn; 7° de landregten van Overijssel; 8° de oud-adellijke geslachten Holle of Holleken, Haecke en van Haersolte; 9° eene vierde bijdrage tot een Overijsselsch Wapenboek (met afbeeldingen), zijnde een vervolg op de bijdragen in vorige jaargangen.

De vier afleveringen van het 3de en 4de deel, nieuwe reeks, der *Heraldieke Bibliotheek, Tijdschrift voor Geslacht- en Wapenkunde* door J. B. RIETSTAP ('s Gravenhage 1881, gr. 8° bij Mart. Nijhoff) behelzen o. a. eene belangrijke beschouwing over de Symbolen der Godsdienst in de Wapenkunde, door den Heer J. A. M. MENSINGA, Remonstrantsch predikant te Friedrichstadt am Eider, een verslag

over de in 1880 te 's Hage gehouden Oranje-Nassau en Heraldieke Tentoonstelling, door den Heer J. A. KOOPMANS, twee zeer uitvoerige genealogiën van de geslachten van Heeckeren en Pieck door den Heer W. DE HAAS, met aantekeningen, en voorts vragen en antwoorden over familiën en varia.

Het 1ste en 2de deel, derde reeks, der *Bijdragen voor vaderlandsche Geschiedenis en Oudheidkunde*, verzameld en uitgegeven door Dr. R. FRUIN ('s Hage, 1881, gr. 8° bij Mart. Nijhoff), bevat o. a. de navolgende opstellen: 1° eene bijdrage tot de geschiedenis van het klooster van St. Andries te Rugge en van de kloosters der Cellezusters en Cellebroeders te Brielle, door Dr. H. DE JAGER; 2° iets over Grunsfoord (het tegenwoordig landgoed Oranje-Nassau van Z. M. den Koning) en den Kortenberg, door Mr. L. A. J. W. baron SLOET VAN DE BEELE; 3° over oligarchische misbruiken in het Friesche Staatsbestuur, door F. G. SLOTHOUWER; 4° het budget eener Hollandsche stad omstreeks 1400, door Dr. P. J. BLOK; 5° het oordeel van Richelieu over François Aerssen, door Dr. R. FRUIN, enz.

In het negende deel van het *Archief voor de Geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht*, *Bijdragen verzameld en uitgegeven op last en onder toezigt van Z. D. H. den Aartsbisschop van Utrecht* (Utrecht 1881, 8° bij de Wed. J. R. van Rossum) vindt men, even als in de vorige jaargangen, vele bijzonderheden betreffende personen en gebeurtenissen in het Aartsbisdom Utrecht gedurende de voorgaande eeuwen.

De 4de, 5de en 6de afleveringen van de *Dietsche Warande, Tijdschrift voor aesthetische beschaving*, onder redactie van Dr. J. A. ALBERDINGK THIJM (Amsterdam 1881, gr. 8° bij C. A. Langenhuisen) bevatten o. a. genealogische mededeelingen over het geslacht Hooft, en geslachtkundige fragmenten over de personen in de omgeving van den beroemden P. C. Hooft (zooals over de familiën van Erp, Bartolotti, Hellemans, Baeck), eene levensbeschrijving van den geschiedschrijver G. BRANDT, eene zeer uitvoerige recensie van het werk over de stad Meenen door den archivaris dier stad, Dr. REMBRY BARTH.

De jaargang 1881 van het Tijdschrift *Onze Wachter*, onder directie van Dr. H. J. A. M. SCHAEPMAN en Dr. W. J. F. NUYEN (Utrecht, 8° bij de Wed. van Rossum) houdt o. a. in: historische portretten uit de dinastie der Tudors in het tijdvak der reformatie in Engeland, door F. J. POELHEKKE.

In den 31sten jaargang van den *Navorscher*, thans onder redactie van den Heer J. ANSPACH (uitgave van J. C. Loman Jr. te Amsterdam) vindt men weder, als gewoonlijk, vele vragen en antwoorden, betreffende familiën en geslachtwapens en historische of genealogische bijzonderheden.

In het vierde deel der *Bijdragen en Mededeelingen van het Historisch Genootschap, gevestigd te Utrecht* (Utrecht, 1881, 8° Kemink en Zoon), komen vier opstellen voor over de rekening van het Oudschildgeld te Utrecht, (1585 en 1586) door W. N. VAN ROOTSELAAR, over eene Geschiedenis der vicariën in de provincie Utrecht na de reformatie, door Mr. H. VERLOREN VAN THEMAAT, en over de uitgave van een berijmd verhaal van het beleg van IJsselstein in 1511, door Dr. GALLÉE en Mr. MULLER.

De tweede jaargang van het *Tijdschrift der Vereeniging tot uitgave der bronnen van het oude Vaderlandsche Recht* ('s Gravenhage, 1880/81, 8° Mart. Nijhoff); bevat o. a.: 1° het zoogenaamde leenrecht der St. Paulus Abdij te Utrecht, door Mr. S. MULLER Fzn.; 2° costumen van Nyenburg en Bunschoten, door Mr. M. S. POLS; 3° Lijst van zaken tot de bevoegdheid van de wereldlijke als van de geestelijke rechters voor Rijnland bestemd* (1526) door Mr. M. S. POLS. Door dezelfde Vereeniging zijn in 1881 nog uitgegeven de Rechtsbronnen der stad Zutphen, door den Hoogleeraar Mr. C. PIJNACKER HORDIJK, en de Utrechtsche Rechtsbronnen, door Mr. S. MULLER Fzn.

De *Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis*, (Zwolle 1881, fol. erven Tijl), gaf in 1881 uit het: *Quohier van 's Konings vijanden in Salland*, opgemaakt in 1583, welk stuk belangrijk is o. a. voor de kennis der bezittingen van den Overijsselschen Adel en voor die van de verschillende Staatspartijen in dien tijd.

De Vrije Fries, Mengelingen, uitgegeven door het Friesch Genootschap van geschied-, oudheid- en taalkunde. (Leeuwarden, 1881, 8° H. Kuypers), bevat in de 4de aflevering van het 14de deel een artikel van Mr. PH. VAN BLOM over de dorp gemeenten in Friesland, (van belang voor de kennis van middeleeuwsche toestanden in Friesland).

In den *Volks-Almanak*, uitgegeven door den Maatschappij tot Nut van 't Algemeen voor het jaar 1881, (Amsterdam, 1881, 8° C. A. Spin en Zoon), komt voor een artikel van Mr. J. A. SILLEM over den zeeslag op de Doggersbank (5 Aug. 1781) met al de namen der bevelhebbers.

Onder de *Levensberigten* behorende bij de Handelingen der Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde te Leiden voor het jaar 1881, (Leiden, E. J. Brill), komen o. a. voor: een levensberigt van den Frieschen archivaris en geschiedschrijver W. Eekhoff, door Dr. C. SEPP; over den geschiedschrijver van het Gooiland, A. Perk, door Dr. W. G. BRILL, over Frederik Muller, door A. C. KRUSEMAN, over Jhr. Mr. D. T. Gevers van Endegeest, door Mr. J. T. BUYS, over den geschied- en oudheidkundige H. Q. Janssen, door S. PICCARDT, en voorts over onderscheiden letterkundigen en regsgeleerden.

De Wetenschappelijke Bladen, Geschiedenis, maatschappelijke Belangen, Natuurwetenschappen, Letterkunde, eene Bloemlezing uit buitenlandsche Tijdschriften, bewerkt door Dr. J. C. VAN DEVENTER (Haarlem, 1881, gr. 8° bij H. D. Tjeenk Willink) bevatten o. a. de navolgende artikelen: Lodewijk XIV, Marie Mancini, de Prinses van Savoye en de Infante; een stuk over Duitschland in den tegenwoordigen en vroegeren tijd (belangrijk ook om de beschouwingen over den toestand van den Duitschen Adel); Jacob van Artevelde, de brouwer van Gent; een overzicht van St. Simon's paralel van de drie eerste Bourbonsche Vorsten; een stuk over Mevrouw de Genlis; eene bijdrage tot de karakteristiek van Karel XII van Zweden.

De 47ste jaargang van den *Gelderschen Volksalmanak* over 1881

onder redactie van J. W. C. QUACK (Arnhem 1882, 8° bij P. Gouda Quint) behelst o. a. het navolgende: Reynering (de Cloeze), eene bladzijde uit het register op de leenen van het Graafschap Zutphen, door A. baron SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE VAN NYENBEEK; een genealogisch en historisch overzicht van de familie Wilbrennink met kwartierstaat, door H. M. WERNER; de Geldersche Toren met genealogische aantekeningen over de adellijke geslachten van Broekhuisen en van Rhemen, door H. M. WERNER; iets over Herman Bier van Heze (den moordenaar van Hertog Eduard van Gelre in 1371), door A. J. C. KREMER; over het kasteel en de heerlijkheid de Cannenborch, door H. M. WERNER; over de oude heerlijkheid Resse, door M. L. QUACK; over het landgoed de Wildbaan met historische bijzonderheden, door G. S. REEHORST.

Eigen Haard, geïllustreerd Volkstijdschrift, onder redactie van H. DE VEER, H. F. R. HUBRECHT en CH. ROCHUSSEN (Haarlem, 1881, fol. bij H. D. Tjeenk Willink) bevat o. a. de navolgende artikelen: Reinald II van Gelre en Eleonora van Engeland, door J. HUF VAN BUREN; het geslacht Hooft, artikelen door D. C. MEIJER Jr. en A. D. DE VRIES Azn.; over het Hooge Huis te Muiden, door Mr. N. DE ROEVER; het kasteel Grunsvoort, door J. HUF VAN BUREN; de stijlen in de heraldiek, door C. W. H. VERSTER; over Vopdel's Wapen, enz.

Het vijftiende of voorlaatste deel der „*Geïllustreerde Encyclopaedie, Woordenboek voor Wetenschap en Kunst, Beschaving en Nijverheid*“, onder hoofdredactie van A. WINKLER PRINS (Amsterdam, 1881/82, gr. 8° bij C. L. Brinkman) houdt weder, even als de voorgaande deelen, belangrijke artikelen in over beroemde of bekende adellijke en niet-adellijke personen, over geschiedkundige feiten en plaatsen.

In den 45sten jaargang van het Tijdschrift *de Gids*, onder redactie van de Heeren W. H. DE BEAUFORT, CH. BOISSEVAIN, J. T. BUYS, J. N. VAN HALL, C. HONIGH, J. H. HOOIJER, H. P. G. QUACK en J. A. SILLEM, (Amsterdam, 1881, gr. 8° P. N. van Kampen en Zoon), komen voor: krijgs- en geschiedkundige beschouwingen

van den Luit.-Gen. W. J. KNOOP, naar aanleiding van Dr. P. L. MÜLLER's werk: Wilhelm III von Oranien und Georg Friedrich von Waldeck, en een overzicht van de brieven en gedenkschriften der Koningin Maria van Engeland (echtgenoot van Prins Willem III) door Jhr. Mr. J. H. HORA SICCAMA, enz.

Publications de la Société historique et archéologique du Limbourg, Ruremonde, 4° Tome XVIII (1881) met platen.

Het *Nederlandsche Magazijn*, *Tijdschrift voor het Huisgezin*, 48ste jaargang, Amsterdam, 1881, gr. 8° J. Bremer, bevat o. a. een artikel van H. MOHRMANN over het „verleden van Amsterdam's meest antieken grond“, en een opstel van W. C. VAN HAEFTEN Jr. „iets over titels“.

BELGIË.

Annuaire de la Noblesse de Belgique, année 1881, par DE STEIN D'ALTENSTEIN, 35ste jaargang (Brux. 1882, 8° chez de Decq et Duhent.) Deze jaargang, die overigens gelijk is aan de voorgaande, bevat weder eenige nieuwe genealogische overzichten.

Het twaalfde deel (3me serie T. IV.) van het Tijdschrift: *La Flandre*, *Revue des Monuments d'histoire et d'antiquités* (Bruges, 1881, gr. 8° chez Daveluy), bevat, behalve eenige varia, opstellen over: 1° de stad Brugge, over hare geschiedenis, archieven, zeevaart, finantiën, nijverheid enz.; 2° de betrekkingen tusschen Denen en Vlamingers, (vervolgartikels); 3° de gekken en narren aan het Hof der Graven van Vlaanderen; 4° over corporatiën, gilden en hunne reglementen; 5° eene herinnering aan den inval der Noormannen in België; 6° de kleuren in de vlag en de bannieren van Vlaanderen; 7° de veranderingen in de geslachtenamen in de voorgaande eeuwen; 8° de heerlijkheid en de Heeren van Beauvoorde; 9° Jean Breidel en Pieter de Coninck; 10° belastingen in Vlaanderen in den ouden tijd; 11° de verhalen van den burger van Valenciennes (1302—1304); 12° Aernoud Porreyre (1547—1561);

13° de genealogiën van Vlaamsche familiën (het geslacht Mersseman);
14° de gevangenschap van Maximiliaan (eigentlich alleen zeer wetens-
waardige en onuitgegeven uittreksels uit het boek der Civiele Sen-
tentiën van den Magistraat van Brugge (1487 en 1488).

Annales de l'Académie d'archéologie de Belgique. Anvers, gr. 8°.
Jaargang 1881. (Met platen).

Messenger des sciences historiques. Gend, 8°. Jaargang 1881.

FRANKRIJK.

*Borel d'Hauterive. Annuaire de la Noblesse de France et des
maisons souveraines de l'Europe.* Paris, 1881, 8° au bureau de la
publication et chez Dentu, Santon et Dumoulin. (Met 4 Wapen-
kaarten). Deze 37ste jaargang bevat weder vele nieuwe genealogiën
en belangrijke opstellen, o. a. genealogische en geschiedkundige
mededeelingen omtrent vorstelijke en bestaande of uitgestorven her-
togelijke familiën, voorts stukken over titels aan Franschen gegeven,
over veranderingen in of vermeerderingen van Fransche geslachtenamen,
over den Franschen adel in het Leger en in de militaire opvoedings-
gestichten, over de ridders van St. Louis, over adelijke militaire
ridderorden en kapittels, over Belgische familiën van Franschen
oorsprong, over de orde van het Gulden Vlies en de Grandes van
Spanje, genealogische mededeelingen over Fransche adelijke familiën
(tablettes généalogiques), historische bijdragen over enkele oude
famielien, een vijfde artikel over het nobiliaire et armorial des
Secrétaires du Roi, eene Revue nobiliaire van de pairs, van den
vroegeren en den tegenwoordigen Senaat en van het Huis der Afge-
vaardigden, opgaven van huwelijken, geboorten en sterfgevallen in
adelijke familiën van 1879 tot 1881, regterlijke uitspraken gedu-
rende 1880 in Frankrijk uitgesproken over het regt om adelijke
geslachtenamen te voeren, eindelijk lijsten van adelijke familiën,
wier genealogie of geschiedenis in de jaargangen 1843 tot en met
1881 zijn behandeld, en eenige varia.

Journal héraldique, généalogique et financier sous la direction de

M. GOURDON DE GENOUILLAC. Paris, 1881, 4°. Dit Journal verschijnt op den 5^{den}, 15^{den} en 25sten dag van elke maand, en behandelt in korte artikelen onderwerpen van genealogischen en heraldischen aard.

Annuaire diplomatique et consulaire de la République française pour 1881. Paris, 1881, 8° Berger-Levrault.

l'Almanach national, pour 1881. *Annuaire officiel de la République française*. Paris, 1881, 8° Berger-Levrault. Nieuwe jaargang.

CH. VALFRAMBERT. *Répertoire politique et historique* de 1880. 5me année. Paris, 1881, 8° Quantin.

Revue historique, dirigée par M. M. G. MONOD et G. FAGNIEZ. Paris, 1881, 8°. Vijfde jaargang. Verschijnt in tweemaandelijksche afleveringen.

Bibliothèque des Mémoires relatifs à l'histoire de France pendant le XVIIIme siècle. Paris, 1881, 12° F. Didot. Het 37ste deel (voor 1881) bevat onderscheidene „mémoires biographiques“.

Deel 43-48 van den 51sten jaargang der *Revue des Deux-Mondes* bevat o. a. de navolgende artikelen: le salon de Mme Necker, celui de la Rue Bergère et le second Ministère, door OTHENIN d'HAUSSONVILLE; le Comte de Montlosier sous la Restauration, door A. BARDOUX; les Royalistes du midi sous la Révolution, door E. DAUDET; Thomas Carlyle, door G. VALBERT; rapport fait au Roi Louis XVIII pendant son voyage de Gand à Paris, door den Prins DE TALLEYRAND; cinquante ans d'histoire contemporaine, door DE MAZADE; Jeanne d'Arc et les ordres mendiants, door S. LUCE; Mlle de la Vallière, door F. BRUNETIÈRE; Gustave Adolphe et Richelieu, door A. LAUGEL; Études sur le XVIIIme siècle, door F. BRUNETIÈRE; le Roi George V de Hanovre, door G. VALBERT; les projets de mariage d'une Reine d'Angleterre, (Elisabeth et Charles IX, le duc d'Anjou et le duc d'Alençon), door graaf H. DE LA FERRIÈRE; l'affaire du Luxembourg, door G. ROTHAN; la première lutte de Frédéric II et de Marie Thérèse, door den Hertog DE BROGLIE; un condottière italien au XVme siècle (Sigismond Malatesta), door CH. YRIARTE, enz.

De *Revue de France*, 11de jaargang, 45ste deel (1881) bevat o. a. de navolgende artikelen: Lord Beaconsfield, door L. DEROME; Napoleon III, door H. DE SIJBEL; Philippe de Commynes, door R. CHANTELAUZE; la princesse d'Eboli, door H. FORNERON; le gouvernement de la Restauration d'après ses plus récents historiens, door E. DAUDET; la lutte d'Alexandre Faruèse contre Guillaume le Taciturne, door H. FORNERON; un grand mariage au XVIIIme siècle, door F. MASSON, enz.

De jaargang 1881 der *Revue Britannique, Revue internationale reproduisant les articles des meilleurs écrits périodiques de la Grande Bretagne et de l'Amérique complétés par des articles originaux*, onder directie van P. A. PICHOT. Nouvelle série, behelst o. a. artikelen: over een historisch huwelijk uit liefde, over Jacob van Artevelde volgens de vlaamsche kronieken, over een diplomaat uit Lotharingen (n.l. Le Febore van 1705—1736), over de stad Florence, over de stad Oxford, over Mme de Geoffrin en hare dochter, de koningin van de order van Lanturelus, over den graaf de Circourt (politieke en letterkundige herinneringen), over „les États de Vitry-le-François“ in de 18de eeuw, naar een oud in 1862 uitgegeven handschrift in de bibliotheek van Châlons.

Annales archéologiques. Paris, 1881, gr. 4°. Jaargang 1881 met vele platen.

Bulletin de la Société héraldique et généalogique de France. Paris, 1881, gr. 8°. Tweede jaargang, verschijnt tweemaal in de maand.

DUITSCHLAND EN OOSTENRIJK-HONGARIJE.

Die Oesterreich-Ungarische Adels-Zeitung, onder redactie van M. ECKSTEIN. Budapest, 1881/82, 52 nummers folio.

De achtste jaargang van het *Jahrbuch des heraldisch-genealogisches Verein „Adler“ in Wien*. Weenen, 1881, gr. 8°. Uitgave van het Verein zelf en bij Braumüller, (met vele wapens en uitslaande genealogiën), onderscheidt zich weder zoowel door eene voortreffelijke uitvoering van den tekst en van de wapen- of zegelafbeeldingen

als door de belangrijkheid van vele bijdragen, deze zijn: 1° cultuur-historische Bilder aus der Züricher Wappenrolle, met vele wapenafbeeldingen, (bl. 1—10), door Prins ZU HOHENLOHE-WALDENBURG; 2° ueber Ritterwesen und Turniere (bl. 11—16), door Dr. C. O. VAN QUERFURTH; 3° ueber die Kalendariën der Domstifter, 2de artikel, (bl. 17—25), door S. BORMANS; 4° die Familienchronik der Gräfen Barbo von Wachsenstein, met 2 uitslaande geslachtlijsten, (bl. 27—32), door Graaf S. VON MIEROSZOWICE-MIEROSZOWSKI; 5° die Erhebung der Gräfen von Bucquoy aus dem Hause Longueval in den Fürstenstand, enz. (bl. 39—41), door A. baron VON WEYHE-ELMKE; 6° eene aanteekening van Dr. C. O. VON QUERFURTH, betreffende de Züricher-Wappenrolle (bl. 42); 7° die Freiherren Schirndinger von Schirnding (Böhmischer Linie), met de oorkonden, (bl. 43—59), door E. G. Graaf VON PETTENEGG; 8° Wappen des Königs Matthias Corvinus von Ungarn, met wapenafbeelding (bl. 55—58), door Dr. A. LUSCHIN VON EBENGREUTH; 9° genealogische Miscellen (inedita), zijnde onuitgegeven genealogische berigten over enkele oud-adellijke familiën (bl. 59—68), door G. A. SEYLER; 10° ueber den Adel im Königreiche der Niederlande (bl. 69 en 70), door F. A. ALTMANN, welk stuk vele onjuistheden bevat, in het eerste nummer van het Tijdschrift: „de Nederlandsche Heraut“, wederlegd; 11° eene lijst van de in het jaar 1879 in de Oostenrijk-Hongaarsche Monarchie verleende adelsgunsten en wapenbrieven (bl. 71—76); 12° een zeer uitvoerig bibliographisch overzicht van de in 1880 en 1881 over geschiedenis, oudheid-, geslacht-, wapen- en zegelkunde verschenen werken, (bl. 77—92), door A. GRENSER; 13° korte mededeelingen over heraldieke of genealogische onderwerpen.

De *Blätter des Vereins für Landeskunde von Nieder-Oesterreich*, jaargang 1881, bevatten genealogische opstellen over de Graven van Pielstein, Burghausen en Schala, over de Heeren von Meissan (vervolgartikel), over de Heeren von Vogel (in Neder-Oostenrijk) en over de Oostenrijksche studenten aan Italiaansche Hoogeschoolen (vervolgartikel).

Jahresberichte der Geschichtswissenschaften in Auftrage der histo-

rischen Gesellschaft zu Berlin, herausgegeben von Dr. F. ABRAHAM, Dr. J. HERMANN, Dr. EDM. MEIJER. Berlin, 1881, 4° E. S. Mittler u. Sohn. Tweede jaargang.

De twaalfde jaargang van *der Deutsche Herold, Zeitschrift für Heraldik, Sphragistik und Genealogie, Organ des Vereins „Herold“* in Berlin, onder redactie van AD. M. HILDEBRANDT, (Berlin, 1881, 4° C. Heymann), bevat in 12 nummers, behalve zeer uitvoerige verslagen van vergaderingen der Vereeniging „Herold“ en kleine mededeelingen of boekbeoordeelingen, de navolgende opstellen: 1° einige Worte ueber Bedeutung und praktischen Werth der Sphragistik und Heraldik als historische Hülfswissenschaften (bl. 3); 2° heraldische Misbraüche (bl. 4), benevens een antwoord daarop (bl. 48); 3° zu den Ausgrabungen auf dem Schlossplatz zu Berlin (bl. 5); 4° Pölnische Stammwappen (bl. 46, 72, 94, 109); 5° das Wappen des Malers Melchior Lorch von Jost Amman (bl. 7), 6° eine Bergische Münze (bl. 7); 7° die Ahnentafel des Kammerpräsidenten von Kalb in Weimar (bl. 21 en 60); 8° Epitaphien, Kenotaphien, Ahnentafeln, etc. in Kirche des Regierungs-Bezirks Potsdam (bl. 31, 59, 90); 9° ueber den Ursprung der Familien von Both und von Bothmer (bl. 32); 10° Städtewappen neueren Ursprungs (bl. 64); 11° die Siegel des Cölner Verbundbriefes vom Jahre 1396 (bl. 30); 12° Beitrag zur Geschichte der Familien von Papenheim (bl. 43); 13° ueber Nicolaus von Zitzewitz (bl. 89); 14° die Heraldiek auf der Lippeschen Gewerbe-Ausstellung zu Detmold in 1881 (bl. 107); 15° Französische Siegelstempel (bl. 108); 16° Familien-Geschichten (bl. 111); 17° die Wappen der Reformatoren in der Erfürter Universitäts-Matrikel (met afbeeldingen) (bl. 115); 18° die Schlesischen Landesfarben (bl. 88); 19° über den Ursprung des Namens von Kortzfleisch (bl. 88); 20° das Wappen Ludwigs von Pienzenau anno 1405 (bl. 123); 21° zur Genealogie der Familie von Bismarck (linie Crevese) (bl. 96 en 97); 22° das Wappen des Sigismund Laher im Nebi Daud zu Jerusalem (bl. 137); 23° die Familie von Ferentz (Franzius) (bl. 134); 24° das Stammbuch der Catharina von Canstein (ook op de Berlijnsche heraldieke Tentoon-

stelling te zien geweest) (bl. 147); 25° ein aufgefundener Siegelstempel des 14ten Jahrhunderts vom Grafen Christian IV von Oldenburg und Delmenhorst (bl. 148). Voorts vindt men in dezen jaargang, behalve vele zeer goed uitgevoerde wapen- en zegelafbeeldingen in houtsnede, lichtdruk en kleurendruk, eene groote verzameling van modellen van kroonen, helmen, helmteekens, wapenfiguren enz. op 42 houtsnée-platen. Eindelijk komt in het *Beiblatt* van dezen jaargang, even als in de vorige jaargangen, de *Familien-Chronik* voor, t. w. opgaven van huwelijken, geboorten en sterfgevallen in adellijke families.

Het eveneens van de Vereeniging „der Herold“ uitgaande *Vierteljahrschrift für Heraldik, Sphragistik und Genealogie*, onder dezelfde redactie, bevat voor 1881 de navolgende bijdragen: 1° Regesten aus dem Biebersteinischen Lehnbuch der Herrschaft Forst und Pforten (bl. 26—37); 2° zur Geschichte der Reichsritterschaften, in Speciellen die Gründung des Ritterkantons der Ortenau (bl. 38—47); 3° Studirende aus Pommerschen und anderen Adelsgeschlechtern auf dem Pädagogium später Gymnasium academicum zu Stettin, 1543, 1576—1655 (bl. 71—98); 4° Wappen aus den Werken des Matthias von Paris (1279), met twee wapenbladen in kleurendruk (bl. 107—151); 5° Excerpte aus alten Kirchenbüchern (bl. 163—173); 6° zur Geschichte des Besitzes des Schlesischen Adels (bl. 184—191); 7° Notizen über den Ortenauer Reichs-Ritterschafts Verein (bl. 201—212); 8° Wahlsprüche und Devisen Brandenburgischer Fürsten und Fürstinnen aus deren Inscriptionen in Stammbücher der Zeit von 1550 bis 1650 entnommen (bl. 255—262); 9° Stammbüch der Cosmos Simmer von Simmerfeld aus dem 17ten Jahrhundert (bl. 263—305); 10° der alte Adel im Oberelsass, met wapenkaarten, (bl. 321—340). Voorts vindt men in dezen jaargang genealogische mededeelingen over de geslachten von Appolt, Ahlefeldt, Berenberg, von Bismarck, Buff, Clermont, von Cleve, von Ditfurth, Fortescue, Gossler, von Heyking, von Kettwig, von Köller, von Mengede, (Mengden), de Negri, von Rantzau, Sparre, Stakeman, von Zehnen.

Het *Jahresbericht des Oberhessischen Vereins für Localgeschichte* houdt over het jaar 1880/81 in eene reeks van artikelen over de burg Gleiburg bij Giessen, door Dr. H. VON RITGEN.

Archivalische Zeitschrift, herausgegeben von Dr. FRANS LÖHER. (Stuttgart, 1881. W. Spemann en München, Th. Ackermann). Het vijfde deel bevat o. a. de navolgende artikelen: over de beschrijving van wapenzegels, door TH. ROTH VON SCHRECKENSTEIN, het Archiefwezen in het Skandinavische Noorden, door SEEHER; de opening van het fransche geheime Staatsarchief, door Dr. F. LÖHER; over de historische ontwikkeling van het Stamwapen der Vorsten von Schwarzenberg, door BERGER.

Het *Zeitschrift der Gesellschaft für Schleswig-Holstein-Lauenburgische Geschichte*. Deel X en XI, bevatten o. a. een zeer uitvoerig Repertorium zur Geschichte der alt-adeligen Familie Brockdorff, van 1220 tot den tegenwoordigen tijd, en Beiträge zur Geschichte der letzten Schauenburger.

In de *Mittheilungen des Geschichts- und Alterthums-Vereins zu Leisnig* für 1881, komt in de 6de aflev. voor: een artikel van C. HINGST over Graf Wiprecht von Groitsch als Heer van Leisnig en Colditz.

In de *Jahrbücher des Vereins für Mecklenburgische Geschichte und Alterthümer* für 1881, vindt men een artikel van den Heer VON MÜLVERSTEDT over Mirislawa, dochter van Johann VI, vorst der Wenden en van Agnes, vorstin von Werle, welke Mirislawa tuschen 1402 en 1411 zich in het Stift Quedlinburg ophield.

Het Tijdschrift *Freiburger Diöcesan-Archive*, bevat in zijn 14de deel (1881) een artikel over: Grablegen und Epitaphien der Herren von Windeck in den früheren Pfarrkirchen zu Kappel und Ottersweier bei Böhl, sowie in der Klosterkirche zu Schwarzach door R. REINFRIED, (met 9 bladen met afbeeldingen van grafsteen en van 22 wapens daarop uitgehouden).

In het 11de deel der *Schriften des Vereins für Geschichte des Bodensees und seiner Umgebung* wordt aangetroffen een voor vele Duitsche oud-adelijke geslachten belangrijk overzicht van de glas-

schilderingen in het voormalige klooster Hofen, thans een buitenverblijf van den Koning van Wurtemberg, door K. ridder von MAYERFELS (met vele wapens). Voorts komt in dit nummer voor een artikel over Wappensagen en Kaisersprüche, door TH. MARTIN.

De *Verhandlungen des historischen Vereins für Niederbayern* bevatten in het 22sten deel o. a. eene genealogische studie over het oud-Beijersche adelsgeslacht der Heeren, Vrijheeren en Graven van Aham auf Hagenau, Wildenau und Neuhaus, door L. MEINDL.

De 18de aflevering der *Mittheilungen des Freiburger Alterthumsvereins*, bevat een vervolg op de studie van den Heer C. HINGST over de oude kasteelen en ridderhuizen rond Freiberg.

In het 16de deel der *Annalen des Vereins für Nassauische Alterthumskunde*, komt voor een zeer uitvoerig Necrologium der voormalige Praemonstratenzen-Abtdy Amstein a/d Lahn, met vele genealogische bijzonderheden, door Dr. BECKER.

De *Mittheilungen des Vereins für Hamburger Geschichte*, bevatten voor het jaar 1881 een artikel: van K. KOPPMANN over den grafsteer van Jacob van Holte en eene bijdrage tot de geschiedenis der Wapenschilden door M. GENSLER.

In de *Annalen des historischen Vereins für den Niederrhein* für 1881, komt voor een artikel van Dr. WINAND VIRNICH over de verleening der waardigheid van Hofpalz-graf aan den Keulschen burger en regtsgeleerde Peter Engelbert Bennerscheid, door Graaf F. zu KÖNIGSEGG-ROTHENFELS, met de bevoegdheid om aan burgerlijken en niet-adelijken burgerlijke wapens te verleenen, (met vele aantekeningen).

In het *Zeitschrift des Vereins für Hessische Geschichte* (1881), behandelt Dr. RÜBSAM de Regesten van Hendrik V van Weilnau, Vorst-abt van Fulda, in welk stuk 375 regesten van 1288—1313 over Hessische en Thüringsche familien voorkomen.

Le Moniteur des dates, contenant un million de renseignements biographiques, généalogiques et historiques, onder redactie van H. SCHRAMM. 1866/82. gr. 4°. Leipzig. B. Hermann. Het werk zal in 50 afleveringen compleet zijn.

Allgemeine deutsche Biographie, herausgegeben durch die Commission bei der K. Akademie der Wissenschaften in München. München, 1881. 8°. Aflev. 57 tot 66.

Almanach de Gotha. Annuaire généalogique, diplomatique et statistique, pour l'année 1881. Gotha, Perthes, 16°. (Met 4 portretten). Deze 118de jaargang is gelijk aan die in de voorgaande jaren, maar heeft weder eenige uitbreiding ondergaan.

Hetzelfde werk, maar in het Duitsch onder den titel: *Gothaischer genealogischer Hofkalender, nebst diplomatisch-statistischen Jahrbuche* auf das Jahr 1881. Gotha, Justus Perthes, 16°. (Mit 4 Stalbst).

Gothaisches genealogisches Taschenbuch der gräflichen Häuser für das Jahr 1881. Gotha, Justus Perthes, 16°. 54ste jaargang. (Met portret).

Gothaisches genealogisches Taschenbuch der freiherrlichen Häuser für 1881. Gotha, Justus Perthes, 16°. 31ste jaargang. (Met portret).

Berliner genealogischer Kalender für 1881. Berlin, 1881, 8°. Frowitzsch und Sohn. 31ste jaargang. (Met 4 staalgravuren en houtsnêgravuren).

Dr. E. ENGEL. *Genealogie der Europäischen Regentenhäuser* für 1881. Berlin, 1881, gr. 8°. Verlag des statistischen Bureau's.

E. BLENCK. *Genealogie der Europäischen Regentenhäuser* für 1881, unter Benützung amtlicher Quellen ausgegeben. Berlin, 1882, 8°. Verlag des statistischen Bureau's.

Genealogischer Almanach der regierenden Fürstenhäuser Europa's. Dresden, 1881, 12°. R. von Grumbkow. (Met photographisch portret). Deze eerste jaargang is bewerkt door den bekenden L. CLERICUS te Maagdenburg, en is zeer volledig en practisch ingerigt. Zie daarover den „Deutschen Herold“ van Dec. 1881, n° 12, bl. 152.

Ofschoon geen eigentlich Jaarboek moet hier nog vermeld worden het *Familien-Calendarium der Souverainen Häuser Europa's*, zusammengestellt von L. CLERICUS, Magdeburg, 1881, 16°. Faber. In dit boekje zijn naast de genealogische en historische aantekeningen betreffende vorstelijke regerende Huizen opengesteld witte bladen voor elken dag des jaars, om die aantekeningen telkens aan te

vullen. Het geheel is zeer practisch en net ingerigt. Zie daarover het Tijdschrift „der Deutsche Herold“ van Junij 1881, n° 6 en den 8ste jaargang van het Tijdschrift van het Verein „Adler“ bl. 89.

Genealogisches Taschenbuch der adeligen Häuser, vroeger getiteld: *Genealogisches Taschenbuch der Ritter- und Adelsgeschlechter*, thans onder redactie van A. VON DACHENHAUSEN, Brünn. 1881, 16°. Buschak und Irrgang (met portret). Deze 6de jaargang is weder in uitgebreidheid toegenomen.

ITALIË, SPANJE.

Giornale araldico della reale Accademia araldica italiana. De 9de jaargang van dit tijdschrift bevat weder veel belangrijks op heraldisch en genealogisch gebied.

Van den *Araldo-Almanacco nobiliare del Napolitano* verscheen de vierde jaargang te Napels in de Tipografia dell' Unione.

FERNANDEZ DE BETHENCOURT, *Annales de la Nobleza de Espana*, *Anuario de* 1881. Madrid, 1881, 12°. José Garcia.

Archives de l'Orient latin. Gênes, 1881, gr. 8°. In dit deel bevindt zich eene bibliographie over de jaren 1878—1880, waarin o. a. vele werken en mededeelingen voorkomen omtrent de godsdienstige militaire ridderorden in het Heilige Land.

Anuario della nobiltà Italiana. Jaargang 1881. gr. 8°.

GROOT-BRITTANNIE EN IERLAND.

Sir B. BURKE. *Genealogical and heraldic Dictionary of the Peerage and the Baronetage of the British Empire*. London, 1881, 4°. Harrison. 43ste uitgave. (Met wapens).

DEBRETT's *Baronetage, knightage and companionship* for 1881. London, 1881, 4°. Dean and Son.

DEBRETT's *Peerage and titles of courtesy* for 1881. London, 1881. 4°. Dean and Son.

DEBRETT's *illustrated Peerage, baronetage, knightage and titles of courtesy* for 1881. London, 1881, 4° Dean and Son. (Met wapens).

DOD'S *Peerage, baronetage and knightage of Great-Britain and Ireland* for 1881. London, 1881, 12° Whittaker.

J. FOSTER. *Baronetage and Knightage of the British Empire* for 1881. London, 1881, gr. 8° Nichols.

J. FOSTER. *Peerage of the British Empire* for 1881. London, 1881, gr. 8° Nichols.

J. FOSTER. *Peerage and orders of knighthood*. London, 1881. gr. 8° Nichols.

ED. LODGE. *The Peerage and Baronetage of the British Empire as at present existing, corrected by the Nobility*. London, 1881, gr. 8°. Hurst and Blackett. 50ste herziene en vermeerderde uitgave, (met vele wapens).

ED. WALFORD'S *County-families of the United Kingdom, or royal Manuel of the titled and untitled Aristocracy of Great-Britain and Ireland*. London, 1881, 4°. Chatto and Windus. De thans verschenen 22ste jaargang heeft, in vergelijking met zijne voorgangers weder eene groote vermeerdering van namen ondergaan, ja bevat geheel verschillende opgaven, een gevolg van de omstandigheid dat in het werk alleen levende leden van geslachten worden opgenomen. Als aanhangsel van de hierboven genoemde werken over Engelschen adel en gentry is dit werk zeer nuttig, ook voor Nederlanders, omdat daarin Nederlandsche namen voorkomen. Meer dan 12000 familiën zijn in dit werk vermeld.

The Gentlemans Magazine for 1881, bevat weder artikelen van genealogischen, historischen en oudheidkundigen aard.

HARDWICKE'S *Shilling Baronetage, Peerage, etc.* for 1881. 32°. London, D. Bogue.

In den jaargang 1881 van de *Notes and Queries*. London, 1881, 4° eigen uitgave. 6de serie, 3de en 4de deel, komen weder bijzonderheden, mededeelingen en vragen voor omtrent onderwerpen van genealogie, heraldie, geschiedenis en oudheidkunde.

The Antiquary. Het derde 4° deel verscheen te Londen bij Stock.

The antiquarian Magazine and Bibliographer, edited bij E. WALFORD, London, 8° Stock. Jaargang 1881.

WHITAKER'S *Almanack for the year of our Lord 1881*, bevat o. a. de gewone mededeelingen omtrent het Huis der Lords, de Pairs, de Nobility en over de „historic Peerage“, met aanwijzing der jaren, waarin en der Vorsten, door wie adellijke titels en waardigheden zijn verleend.

The Quarterly Review. London, 1881, J. Murray en Parijs bij Galignani, bevat o. a. in de nummers 301 tot 305 de navolgende artikelen: Life and letters of John Lord Campbell, Lord Chief Justice and afterwards Lord Chancellor of England. — Henry St. John Lord Viscount Bolingbroke in exile. — A History of our own times from the accession of Victoria to the general elections in 1880. — Literary life of Lord Bolingbroke. — Thomas Carlyle and his reminiscences. — Madame de Stael, a Study of her life and times. — Walks in England. — Florence. — Luxury, ancient and modern.

In *The Edinburgh Review or critical Journal*. London, 1881, gr. 8° Longmans and C°. etc. Edinburgh, A. en Ch. Black, komen in de n°s 313—316 o. a. de navolgende artikelen voor: Memoirs of the Prince of Metternich. — Jacob van Artevelde, the brewer of Ghent. — The song of Roland. — The reminiscences of Thomas Carlyle, edited by J. A. Froude. — Caesar's campaigns in Britain. — Sweden under Gustavus III. — The Archaeologia or miscellaneous tracts relating to antiquity, published by the Society of Antiquaries of London. — General Shadwell's Life of Lord Clyde. — Albania and Scanderbeg. — Dauphiné. — The Pontificate of Leo XIII. — Memoir of the Count de Circourt.

The Westminster Review. New series 1881. London, 8° Trübner and C°, bevat o. a. het navolgende: The early History of Charles James Fox. — The science of History. — Lord Campbell's Memoirs by his daughter. — Thomas Carlyle. — Mr. Fitzgerald's Life of George the fourth. — George Eliot. — Political Memoirs: the Goderich and Wellington administrations 1827—1830.

TWEEDE AFDEELING.

**Oorkonden, historische en oudheidkundige Werken,
algemeene Adelsgeschiedenis.**

 NEDERLAND.

P. H. WITKAMP. *Geschiedenis der zeventien Nederlanden*. Amsterdam, 1873/81. L. van Bakkenes en C^o. 2 dln. gr. 4° in 101 afleveringen met gekleurde wapenkaart der Nederlandsche gewesten en der voornaamste heerlijkheden in 736 houtgravuren, waaronder vele wapens. Het eerste deel bevat de oudste geschiedenis der Nederlanden en de bijzondere geschiedenis van Holland, Zeeland, Amstel, Vlaanderen en Artois tot 1543, het tweede deel de bijzondere geschiedenis van Henegouwen, Doornik, Namen, Luxemburg, Artois, Chiny, Vianden, Brabant, Antwerpen, Mechelen, Limburg, Valkenburg, Daelhem, 's Hertogenrade, Gelder en Zutphen, Sticht Utrecht, Friesland, Groningen, Kamerijk, Luik, Loon, de 17 Nederlanden onder één hoofd en de 17 Nederlanden na hunne scheiding en vervorming tot op het jaar 1880. Ofschoon dit werk in 1880 had moeten compleet zijn heeft het eene grootere uitbreiding ondergaan dan aanvankelijk bedoeld was, en verscheen eene 101ste of laatste aflevering eerst in 1881.

Mr. W. B. S. BOELES. *Frieslands Hoogeschool en het Rijks-Athe-naeum te Francker*. (Met platen). Uitgegeven door het Friesch Genootschap van geschied-, oudheid- en taalkunde. Leeuwarden 1881, 8° H. Kuypers. Van het 2de deel verscheen de tweede helft, eerste gedeelte.

C. J. GONNET. *Vier parochiën in de middeleeuwen en Hazerswoude*. Overdruk uit de Bijdragen voor de geschiedenis van het Bisdom Haarlem. Haarlem, 1881. 8°.

Mr. L. PH. C. VAN DEN BERGH. *Nijmeegsche Bijzonderheden*. 's Gravenhage, 1881, 8° Mart. Nijhoff. In dit werkje vindt men o. a.

eene voor de adelsgeschiedenis belangrijke lijst van burggraven en richters van Nijmegen met genealogische aantekeningen, benevens eene Nalezing op de Kronijk van Nijmegen tot aan het begin der 17de eeuw.

Historische en topographische atlas van Helmond, verzameld en voor een deel geteekend door AUG. SASSEN. Helmond, 1881, fol. bij J. de Reydt. Dit werk van den Helmondschen archivaris is zeer belangrijk voor de geschiedenis dezer stad, en is voorzien van vele photo-lithographische afbeeldingen van gebouwen, grafzerken, zegels, wapens, kaarten en plans.

J. E. H. HOOFT VAN IDDEKINGE *Friesland en de Friezen in de Middeleeuwen. Bijdragen tot de geschiedenis, rechtskennis, muntkunde en geografie der Friesche gewesten, inzonderheid gedurende de elfde eeuw.* Leiden, 1881, 8° E. J. Brill. Zie hierover de Bijdragen tot de vaderlandsche Geschiedenis en Oudheidkunde, derde reeks, 1ste deel, 4de stuk.

F. ALLAN. *Geschiedenis en Beschrijving van Haarlem van de vroegste tijden tot op onze dagen*, met medewerking van Dr. C. EKEMA, Mr. A. J. ENSCHEDÉ, Mr. H. GERLINGS Cz. en C. J. GONNET. Haarlem, 1880/81. 8° J. J. van Brederode. De derde aflevering n° 11—16 verscheen.

C. J. GONNET. *De wallen en poorten van Haarlem. Geschiedenis van de versterking eener oude stad.* Haarlem, 1881, 8° W. C. de Graaff. (Met eene kaart van het oude Haarlem). Dit werk was reeds in artikelen in den jaargang 1880 van den „Nederlandschen Kunstbode“ geplaatst.

Mr. J. NANNINGA UITTERDIJK. *Register van charters en bescheiden in het oude Archief van Kampen.* 5de deel, zijnde een supplement op de vier eerste deelen, van 1300—1610. Kampen, 1881, 8° Laurens van Hulst.

Mr. S. MULLER Fzn. *Catalogus van de Bibliotheek van Utrecht.* Utrecht, 1881, 8° J. L. Beijers. Deze wetenschappelijk ingerigte en beschrijvende Catalogus van den Utrechtschen Archivaris behandelt ongeveer 4000 nummers.

A. A. VORSTERMAN VAN OYEN. *De geslacht-, wapen- en zegelkunde*. 's Hertogenbosch, 1881, 8°.

M. MEES AZ. *Historische Atlas van Noord-Nederland van de XVI^{de} eeuw tot op de scheiding van België*. Leiden, 1881, fol. A. W. Sijthoff. Nieuwe en eenigzins gewijzigde uitgaaf. (Met kaarten).

BELGIË.

TH. IGN. WELVAERTS. *Geschiedenis van Corsendonck*. Turnhout, 1881, 2 dln. 8°. (Met lithographieën en houtgravuren). Dit werk van den schrijver, die priester, kanunnik en bibliothecaris-archivaris van de Norbertiner-Abtdij van Postel is, werd gerecenseerd in deel IV, 3de aflevering der „Dietsche Warande“.

C. RAHLENBEEK. *Metz et Thionville sous Charles Quint*. Bruxelles, 1881, 8°.

DR. REMBRY-BARTH. *Histoire de Menin d'après des documents authentiques*. Bruges, 1881, 4 dln. 8°. (Met 8 gegraveerde plans en stadsgezigten). Dit werk van den archivaris van Meenen werd uitvoerig gerecenseerd in deel IV, 6de aflevering van het Tijdschrift: „Dietsche Warande“, en in deel IV, aflev. 7 en 8 van het Tijdschrift „la Flandre“.

FRANKRIJK.

A. JULLIEN. *La Ville et la Cour au dix-huitième Siècle*. Paris, 1881, 8° E. Rouveyre.

H. DUCLOS. *Histoire des Ariégeois* (avec eaux-fortes de Chauvet). Paris, 1881, 8° Didier et Co.

M. F. HOFFBAUER. *Paris à travers les âges, aspects successifs des principales vues et perspectives des monuments et des quartiers de Paris depuis le XIIIme Siècle jusqu'à nos jours, fidèlement restitués d'après les documents authentiques*. Texte par M. M. E. FOURNIER, P. LACROIX, etc. Paris, 4°. De 12de aflev. over *Notre-Dame l'Hotel Dieu* verscheen in 1881.

H. FORNERON. *Histoire de Philippe II*. Paris, 1881/82, E. Plon. 4 dln. 8°. De twee eerste deelen verschenen in 1881.

Les antiquités monumentales de la Normandie, dessinées et gravées par JOHN COTMAN, avec des notes historiques et descriptives par PAUL LOUISY, précédées d'une introduction par M. DE BEAUREPAIRE. Paris, 1881, fol. A. Levy, (met 100 teekeningen).

MEYER et LUCE. *L'entrevue d'Ardres, 1396*. (Overdruk uit het „Annuaire-bulletin de la Société de l'histoire de France“ van 1881). De hier vermelde bijzonderheden, getrokken uit een manuscript te Oxford, behelzen het verhaal van de bijeenkomst der Koningen Richard II en Karel VI, en zijn belangrijk voor de kennis der geschiedenis en van het ceremonieel in dien tijd en van de namen van vele edellieden.

Cte DE COSNAC. *Souvenirs du règne de Louis XIV*. Paris, 1881. 8° Loones. Het 7de deel verscheen.

G. LAVALLEY. *Les compagnies du Papeguay, particulièrement à Caen. Etude historique sur les Sociétés de tir avant la Révolution*. Paris, 1881, 12° Dentu.

E. HARDY. *Bayard*. (1495—1524). Paris, 1881, 8° Dumaine.

E. HARDY. *Les Valois d'Angoulême de 1515 à 1589*. Paris, 1881, 8° Dumaine. (Met platen).

CL. PERROUD. *Des origines du premier Duché d'Aquitaine*. Paris, 1881, 8° Hachette.

Histoire du Comte de Chambord par un homme d'Etat. Paris, 1881, 18°. 3de uitgave.

P. PERRET et J. EYRIÈS. *Les châteaux historiques de la France*. Paris et Poitiers, 1881, 4° et fol. chez Oudin. (Met etsen van M. E. SADOUX). Van de derde serie verscheen de eerste aflevering. Cf. daarover den 8sten jaargang van het Jahrbuch des heraldisch-genealogisches Verein „Adler“.

E. GAUTIER. *Histoire du donjon de Loches*. Châteauroux, 1881, 8° Nozet.

E. SERAND. *Vieux châteaux et noblesse du Genevois en 1732*. (Overdruk uit de „Revue Savoisiennne“ voor 1881).

Vte A. DE LA GUERRE. *Mémoires d'Etienne Gassot, sieur de Priou* (1691—1715). (Overdruk uit de „Mémoires de la Société des Antiquaires du Centre pour 1881, T. IX“). De schrijver had eene 25jarige aantekening gehouden van alle huwelijken, begrafenissen, enz. te Bourges.

Cte A. DE LOUVENCOURT. *Etat des fiefs et seigneuries du Ponthieu*. Amiens, 1881, 8° Delattre-Noël.

DE SEMELAIGUE. *Aveux et dénombrements de la Vicomté de Conches*. Paris, 1881, 8° Martinet.

P. GUILLAUME. *Origine des Chevaliers de Malte et rôle des donations de la Commanderie de St. Martin du Gap*. Paris, 1881, 8° Picard.

A. RICHARD. *La justice à Remiremont avant 1789*. (Overdruk uit de „Mémoires de la Société d'archéologie lorraine“, T. XXXI, 1881). Over het adelijk vrouwen-kapittel te Remiremont.

J. DE LAVILLE LE ROULX. *Trois chartes du XIIme siècle concernant l'ordre de St. Jean de Jérusalem*. (Overdruk uit het 1ste deel (van 1881) der „Archives de l'Orient latin“).

A. DU BOURG. *Caignac, commanderie de l'ordre de St. Jean de Jérusalem*. (Overdruk uit het tweede deel (1881) der „Mémoires de la Société archéologique du midi de la France“).

J. MICHELET. *Henri IV* (1553—1610). Paris, 1881, 8° Hetzel.

CH. GIRAUD. *La Maréchale de Villars et son temps*. Paris, 1881, 12° Hachette.

A. baron DE RUBLE. *Antoine de Bourbon et Jeanne d'Albret*. Paris, 1881, 8° Labitte. 1ste deel, zijnde een vervolg op zijn werk: „*le mariage de Jeanne d'Albret*“.

Journal d'un bourgeois de Paris (1405—1449), *publié d'après les manuscrits de Rome et de Paris*, par A. TUETÉY. Paris, 1881, 8° Champion.

DE CROY-CHANEL. *La Noblesse et les Titres nobiliaires dans les Sociétés chrétiennes*. Paris, 1881, 8° Devenne.

L. VIAN. *La particule nobiliaire, suivie des armoiries de la ville de Paris*. Paris, 1881, 12° Dentu.

J. LAIR. *Louise de Lavallière et la jeunesse de Louis XIV, d'après des documents inédits*. Paris, 1881, 8° Plon.

E. DAUDET. *Histoire des conspirations royalistes du midi sous la Révolution*. (1790—1793) Paris, 1881, 12° Hachette.

CH. FIERVILLE. *Documents inédits sur Philippe de Commynes*. Paris, 1881, 8° Champion.

R. DE MAGNIENVILLE. *Le Maréchal d'Humières et le Gouvernement de Compiègne* (1648—1694), *documents pour servir à l'histoire d'une ville de France sous le règne de Louis XIV*. Paris, 1881, 8° Plon. (Met vele biographische en genealogische bijzonderheden).

PÉGOT-OGIER. *Histoire des îles de la Manche, Jersey, Guernsey, Aurigny, Serck*. Paris, 1881, 8° Plon.

L. DUSSIEUX. *Le château de Versailles. Histoire et description de ce château et de ses dépendances Trianon, Marly, etc. depuis Louis XIII jusqu'à nos jours*. Versailles, 2 dln. 8° Broussois. (Met platen).

B. ZELLER. *Rois fainéants et Maires du palais. Extraits de Frédégaire, des Gestes de Dagobert, des Chroniques de Saint-Denis, etc.* Paris, 1881, 18° Hachette (met illustr.)

L. BIGOT. *Le Connétable de Richemont. Etude historique*. Paris, 1881, 4° Arnould.

CLESSE. *Notions générales sur l'histoire des anciens Duchés de Lorraine et de Bar*. Paris, 1881, 12° Berger-Levrault.

G. DU FRESNE DE BEAUCOURT. *Histoire de Charles VII*, T. I. *Le Dauphin* (1403—1422). Paris, 1881, 8°. Librairie de la Société bibliographique.

ZWEDEN EN DENEMARKEN.

A. AHNFELT. *Ur svenka hofvets och aristokrations lifering skildringar hemetade i arkive pa Säfstaholm, Eriksberg och Sjöholm*. Stockholm, 1881, 8°. Het derde deel van dit werk is verschenen.

O. NIELSON. *Kjøbenhavns Diplomatarium, Samling af Documenter, Breve og andere Kilder til optysning om Kjøbenhavns aeldre Forhold*

for 1728. Utgivet vid *Kjobenhavns Kommunalbestyrelses Omsorg*. Kjobenhavn, 1881, 8°. De eerste aflevering van het vijfde deel

ITALIË.

P. G. MOLMENTI. *La vie privée à Venise depuis les premiers temps jusqu'à la chute de la République*. Venise, 1881, kl. 8° Ongania. (Met platen).

G. S. TOMASSI. *Cenni storici sul S. M. Gerosolimitano*. Roma, 1881, 8° Paolini. Dit werk bevat o. a. eene lijst van grootmeesters der orde van Jeruzalem.

ROCCA. *Les grands Italiens au XIXme Siècle. Le Comte Frédéric Sclopis de Salerano (1798—1878), sa vie, ses travaux et son temps*. Paris, 1881, 8° Salmon.

G. DE LÉRIS. *La Comtesse de Ferrue et la cour de Victor Amédée II de Savoie. (1690—1700). Etude historique*. Paris, 1881, 12° Quantin.

F. ROCQUAIN. *La Papauté au moyen-âge: Nicolas I, Grégoire VII, Innocent III, Boniface VIII. Etudes sur le pouvoir pontifical*. Paris, 1881, 8° Didier.

DUITSCHLAND, OOSTENRIJK-HONGARIJE.

Dr. R. Graf STILLFRIED-ALCANTARA und Prof. B. KUGLER. *Die Hohenzollern und das Deutsche Vaterland*. München, 1881, fol. (Met illustratiën van de beste Duitsche meesters). Dit prachtwerk zal in 25 afleveringen verschijnen en in 1882 compleet zijn.

Dr. TH. THELE. *Friedrich, der Hauptpersonennamen in dem Geschlechte Hohenzollern, eine etymologisch-mythologische Untersuchung, zugleich ein Beitrag zur deutschen Kaisersage*. Hechingen, 1881, gr. 8° Walther.

Dr. F. VONNEILICH. *Die Burg Hohenzollern, die Wiege unseres Kaiserhauses*. Görlitz, 1881, 8° Richter.

Dr. ADLER. *Herzog Welf VI und sein Sohn*. Hannover, 1881, gr. 8° Helwing.

Dr. O. VON HEINEMANN. *Codex diplomaticus Anhaltinus, herausgegeben auf Befehl Seiner Hoheit des Herzogs Leopold Friedrich von Anhalt*. Dessau, 1881, gr. 4°. (Met twee geslachttafels). 5 dln. van 1386 tot 1400.

Urkundenbuch zur Geschichte der Herzöge von Braunschweig und Lüneburg und ihrer Länder, verzameld en uitgegeven door H. SUDENDORF. Hannover, 1881, gr. 8°. Van het II^{de} deel verscheen de eerste aflevering.

J. HEIDEMANN. *Die Mark Brandenburg unter Jobst von Mähren*. Berlin, 1881, 8°. W. Weber. Zie hierover „der Deutsche Herold“ van Oct. 1881, n° 10, bl. 125.

O. POSSE. *Die Markgrafen von Meissen und das Haus Wettin bis zu Konrad den Grossen*. Leipzig, 1881, gr. 8°. Giesecke und Devrient. (Met 4 geslachttafels en 8 chromo-lithographische kaarten). Zie hierover den 8ste jaargang van het Jahrbuch des genealogisch-heraldischen Vereins „Adler“, bl. 85.

C. Freih. VON KELLER. *Tagebuch aus der Genealogie des Hauses Wettin*. Leipzig, 1881, Meisel. In twee 8° afleveringen. Dit werk vormt met het voorgaande en met de in vroegere jaren uitgekomen werken van GRAESSE en van HOFMEISTER een zeer volledig overzicht van het vorstelijk huis Wettin.

Beiträge zur Geschichte der Stadt Duisburg, veröffentlicht durch die historischen Commission der Stadt Duisburg. Duisburg, 1881, gr. 8°. De eerste aflevering verscheen tot dusverre alleen.

W. MANTELS. *Beiträge zur Lubisch-Hansischen Geschichte. Ausgewählte historische Arbeit*. Jena, 1881, 8°.

Hansische Geschichtsblätter, herausgegeben vom Verein für Hansische Geschichte (1876/81). (Het vervolg voor 1881 kwam uit.) Hierin zijn de Hanserecessen van 1431-1476 en van 1477-1530 behandeld door Dr. G. F. VON DER ROPP en D. SCHÄTER.

Dr. F. VON WEECH. *Die Zähringer in Baden*, geillustreerd door Prof. H. GÖTZ, Baden, 1881, kl. fol. G. Braun. (Met platen). Dit

werk is een gelegenheidsgeschrift bij het zilveren huwelijksfeest van den Groot-Hertog van Baden, en behandelt beknopt de geschiedenis der Hertogen van Zähringen, der Markgraven van Baden-Baden en van Baden-Durlach en het tegenwoordig groot-hertogelijk geslacht.

W. Freih. von TETTAU. *Beiträge zu den Regesten der Grafen von Gleichen*. Erfurt, 1881, gr. 8°. Villaret. (Overdruk uit de „Mittheilungen des Vereins für die Geschichte von Erfurt“), en betreffen de jaren 1301—1631.

J. ALBERTI. *Urkundensammlung zur Geschichte der Herrschaft Gera im Mittelalter*. Gera, 1881, 8°, van welk werk de eerste aflevering verscheen.

Dr. E. FRIEDLÄNDER. *Ostfriesisches Urkundenbuch*. Emden, 1881, gr. 4°. W. Haynel. Van dit werk van den Staatsarchivaris Dr. Friedländer, verscheen de 6de aflevering van het 2de deel, bevattende een register van plaatsen, geslachten, zaken en namen, en eene opgave der zegels.

AD. GOERZ. *Mittelrheinische Regesten der beiden Regierungsbezirke Coblenz und Trier in kurzen Auszügen*. Coblenz, 1881, gr. 8°. Denkert u. Groos. Het derde deel, omvattende de jaren 1237—1273, verscheen.

E. ECKARDT. *Chronik von Glauchau. Eine historische Beschreibung der Stadt, verbunden mit einem Jahrbuche über die wichtigsten Ereignisse und Geschichte des Hauses Schönberg*. Glauchau, 1881, gr. 8°. Aflering 6—9 verscheen.

Van den *Codex diplomaticus Silesiae*, Breslau, 1881, 4°. Max en C^o, verscheen het tiende deel, bevattende de oorkonden van het klooster Kamenz.

E. GRÜNHAGEN und H. MARKGRAF. *Lehns- und Besitzurkunden Schlesiens und seiner einzelnen Fürstenthümer im Mittelalter* (Getrokken uit het Pruisisch Staatsarchief). Leipzig, 1881, gr. 8°. S. Hirzel. Het eerste deel verscheen.

Van het *Pommersches Urkundenbuch* van den archivaris Dr. R. PRÜMMERS, verscheen de eerste afdeling van het tweede deel, bevattende de jaren 1254—1278.

Chroniken der mittelhheinische Städte. Mainz, 1881, 8°. Het eerste deel verscheen.

Dortmünder Urkundenbuch, bearbeitet von Dr. K. RÜBEL. Dortmund, 1881, gr. 8°. De eerste helft van het eerste deel, gaande van 899 tot 1340 verscheen.

VON DOEBNER, *Urkundenbuch der Stadt Hildesheim*. Hildesheim, 1881, 8°. Tweede aflevering.

Berlinische Chronik, nebst Urkundenbuch. Berlijn, 1881, 8°. 19de aflevering. Uitgave van het „Verein für die Geschichte Berlin's“.

Urkundenbuch der Stadt Lübeck. Lübeck, 1881, 4°. De laatste afleveringen van het zesde deel verscheenen. Uitgave van het „Verein für Lübeck's Geschichte und Alterthumskunde“.

A. HASSELBLATT u. G. KAESTNER. *Urkundenbuch der Stadt Goettingen aus dem XVI Jahrhundert. Beiträge zur Geschichte von Braunschweig-Lüneburg. 1500—1533*. Goettingen, 1881, 8°.

P. TH. A. GANTESWEILER. *Chronik der Stadt Wesel*. Wesel, 1881, 8°.

S. HÜTTEL. *Chronik der Stadt Trautenau, 1481—1601*. Op nieuw bewerkt door L. VON SCHLESINGER. Weenen, 1881, gr. 8°.

J. W. VALVASOR. *Topographia Archiducatus Carinthiae antiquae et modernae completa*. Rudolfswert, 1881, 4°. Van dit bekende in 1688 te Nürnberg uitgegeven werk verscheen in 1881 eene nieuwe uitgave, zooveel mogelijk in alles gelijk aan den oorspronkelijken druk. De thans uitgekomen afleveringen bevatten vele voorstellingen van steden, dorpen, kasteelen, kloosters, enz. en zijn versierd met wapens.

F. BERNAU. *Album der Bürgen und Schlösser im Königreich Böhmen*. Saaz, 1881, fol. Br. Butter. Met vele wapenaafbeeldingen en een uitvoerig register.

L. PREGIZER. *Bürgen und Klöster sowie abgegangene Ortschaften in Württembergischen Schwaben*. Stuttgart, 1881, 8°. W. Kohlhammer. Dit werk is belangrijk voor de kennis van den Schwabischen ouden adel.

B. HAUSHALTER. *Ueber die Anlage mittelalterlicher Bürgen, nachgewiesen an der Burgruine Greifenstein*. Rudolstadt, 1881, 16°. Hofbuchdruckerei.

Prof. J. C. HERMANN WEISZENBORN. *Acten der Erfürter Universität*.

Halle, 1881, 4°. O. Hendel. Het eerste deel bevat pauselijke stichtingsbullen, het tweede deel de statuten van 1447, het derde deel de algemeene inschrijvingslijsten der studenten van het jaar 1392 tot het jaar 1492. Dit werk verscheen ook in het 8ste deel der „Geschichtsquellen der Provinz Sachsen herausgegeben von der historischen Commission daselbst“.

J. ZELLER. *L'Empire germanique sous les Hohenstauffen. L'Empereur Frédéric Barberousse*. Paris, 1881, 8°. Didier. Dit werk vormt het vijfde deel van de „Histoire d'Allemagne“ van dezen schrijver.

Dr. W. BERBLINGER. *Gerhard der Grosse von Holstein und seine Residenz*. Met autographischen afdruk van den giftbrief van 6 Dec. 1339. Rendsburg, 1881, 4°. Ehlers.

ANDREAS, *Prins van Hongarije*. Kampen, 1881, 8°. Laurens van Hulst.

U. OESTERLEY. *Historisch-geographisches Wörterbuch des Deutschen Mittelalters*. Gotha, 1881, 8°. Van de 12 uittegeven afleveringen zijn de vijf eerste verschenen.

Frh. L. VON BORCH. *Beiträge zur Rechtsgeschichte des Mittelalters mit besondere Rücksicht auf die Ritter und Dienstmannen fürstlicher und gräflicher Herkunft. Nebst 1 lith. Tafel: Wandelungen des Querfürter Helmschutzes*. Innsbruck, 1881, gr. 4°. Rauch.

H. VON SIJBEL en TH. SICKEL. *Kaiserurkunden in Abbildungen, mit Text*. Berlin, 1881, 4°. De eerste thans verschenen aflevering bevat 30 photographisch afgebeelde oorkonden.

Dr. F. BLAU. *Die Deutsche Landsknechte*. Met vele photographieën en houtsnêegravuren naar teekeningen van Holbein, Dürer, Jost Amman e. a. Görlitz, 1881, 4°. C. A. Starke. Dit werk sluit zich zeer goed aan bij het in 1878 over hetzelfde onderwerp verschenen werk van J. E. WESSELY.

VON MÜLVERSTEDT. *Codex diplomaticus Alvenslebenianus*. Magdeburg, 1881, 4°. De tweede aflevering van het eerste deel, bevattende de oorkonden, op dit geslacht en zijne bezittingen betrekking hebbende, is thans verschenen.

C. A. BARACK. *Zimmerische Chronik*. Freiburg, 1881, gr. 8°. Mohr.

In 4 dln., die in 1882 geheel compleet zullen zijn. Verbeterde en vermeerderde uitgave, vroeger reeds uitgegeven door het „Litterarisches Verein in Stuttgart“, is niet alleen van belang voor de familie von Zimmern, maar ook voor vele middel- en zuidduitsche geslachten.

G. SELLO. *Beiträge zur Geschichte von Kloster und Amt Lehnin*. Berlin, 1881, gr. 8°. Lehmann. Zie daarover „der Deutsche Herold“ van Junij 1881, n° 6, bl. 83.

RUSLAND.

Das Liv. - Esth - und Curländisches Urkundenbuch. (Riga, 1881, Deubner), door Dr. F. G. VON BUNGE aangevangen en op verzoek der Baltische Ridderschap en Steden voortgezet door H. HILDEBRANDT, is thans gevorderd tot het 7de deel, bevattende de oorkonden van Mei 1423 tot Mei 1429.

A. BULMERINCQ. *Le passé de la Russie depuis les temps les plus reculés jusqu'à la paix de San Stefano* (1878), ouvrage suivi d'un tableau généalogique des dynasties Rourik et Romanov, d'un tableau chronologique des Princes régnants de Russie et d'une carte historique. Bruxelles, 1881, 12°. G. Fischbacher. (Met eene kaart).

A. LEROY-BEAULIEU. *L'Empire des Tsars et les Russes*. T. I. Paris, 1881, 8°. Hachette.

ZWITSERLAND.

Basler Chroniken, herausgegeben von W. FISCHER und H. LOOS. Leipzig, 1881, 8°. S. Hirzel. Naar de uitgave van de geschied- en oudheidkundige vereeniging te Basel. Het thans verschenen tweede deel bevat de met aantekeningen voorziene grootste helft van het Dagboek van den kapellaan Hans Knebel over de jaren 1473 tot 1479. Zie daarover het Tijdschrift „Deutsche Herold“ van Maart 1881, n° 2/3, bl. 37.

Chronik der Stadt Aarau bis zum Jahr 1820. Aarau, 1881, gr. 8°.

H. BOAS. *Urkundenbuch der Landschaft Basel*. Basel, 1881, gr. 8°. Bahnmeijer. Verscheenen is het eerste deel over de jaren 708—1370. *Beiträge zur Geschichte der Basler Münster*, herausgegeben vom *Basler Münster-Bauverein*. Basel, 1881/82, 4°. De eerste aflevering (met platen) verscheen.

GROOT-BRITTANNIE EN IERLAND.

The eight Report of the Royal Commission on historical manuscripts. London, 1881, 4°. Bevat o. a. eene beschrijving van het archief van den Hertog van Marlborough te Blenheim, van den Graaf van Portsmouth, van den Graaf van Jersey en van den Graaf van Denbigh. In alle deze beschrijvingen komen ook vele bijzonderheden over ons land voor.

The Calendar of State Papers, domestic series (1651—1655), preserved in the State-Department of Her Majesty's public Record Office, edited by M. A. EVERETT GREEN. London, 1877/81, 4°. Longmans en C°. Deze stukken betreffen de oorlogen en onderhandelingen tusschen Engeland en Nederland gedurende dat tijdvak. Dezelfde verzameling uitgegeven in 1881 door C. W. RUSSELL bevat stukken over Ierland gedurende de jaren 1615 tot 1625.

The Calendar of Home Office Papers of the reign of George III (1770—1772), preserved in Her Majesty's public Record Office, edited by R. A. ROBERTS. London, 1881, 8°.

Chronicles and Memorials (Registrum Malmesburiense), edited by J. S. BREWER and C. F. MARTIN. London, 1881, gr. 8°. Longmans and C°.

E. POWER. *Outlines of ancient and mediaeval History*. London, 1881, gr. 8°. Hamilton.

S. H. BURKE. *Historical portraits of the Tudor Dynasty*. London, 1881, 8°. F. Hodges. Het eerste deel dezer nieuwe uitgave verscheen.

F. HITCHMAN. *Eighteenth century Studies and Essays*. London, 1881, 8°. Low, Marston and C°.

J. A. FROUDE. *History of England from the fall of Wolsey to*

the defeat of the Spanish Armada. London, 1881, 8°. Longmans and C^o. Tien deelen dezer nieuwe uitgave verschenen in 1881.

EDGAR SANDERSON. *A history of the British Empire, with numerous illustrations, genealogical tables, maps and plans*. London, 1881, 12°. Blackie and Son.

J. GARDNER and J. SPEDDING. *Studies on English History*. Edinburgh, 1881, 8°. Douglas.

S. O'GRADY. *History of Ireland, critical and philosophical*. London, 1881, 8°. Low. Het eerste deel verscheen.

C. HALIDAY. *The Scandinavian Kingdom of Dublin*, edited by J. P. PRENDERGAST. London, 1881, 8°. Simpkin, Marshall and C^o.

G. MASSON. *Henry IV and the end of the wars of religion, with notes*. London, 1881, 12°. Low.

Lady C. C. JACKSON. *The French Court and Society in the reign of Lewis XVI and during the first Empire*. London, 1881, 2 dln. 8°.

O. KLOPP. *Der Fall des Hauses Stuart und die Succession des Hauses Hannover in Gross-Brittannien und Irland, in Zusammenhang der europäischen Angelegenheiten von 1660—1714*. Wien, 1881, gr. 8°. Deel 9 en 10.

S. BARING GOULD. *Germany, present and past*. London, 1881, 8°. Paul, Trench and C^o.

W. C. METCALFE. *The visitation of the County of Lincoln (1562—1564)*. London, 1881, 8°. Bell and Sons.

Rugby School-Register, with annotations and index. London, 1881, 8°. Remingtons. Het eerste deel van 1673—1879 verscheen.

A. RIMMER. *Our old country towns*. London, 1881, 16°. Chatto and Windus. (Met illustratiën).

S. BENTLEY. *A short account of Rosbury manor, Herefordshire*. London, 1881, 8°. Bemrose.

J. GRANT. *Old and new Edinburgh, its history, its people and its places*. London, 1881, 8°. Cassel. Het eerste deel met vele illustraties verscheen.

J. L. LOW. *Durham, with maps and plan*. (Uit de verzameling der „Diocesan Histories“). London, 1881, 12°.

G. A. POOLE. *Peterborough, with maps and plan.* (Uit de verzameling der „Diocesan Histories“). London, 1881, 12°.

S. R. GARDINER and J. B. MULLINGER. *Introduction to the study of English History.* London, 1881, 8°. C. Kegan Paul.

DERDE AFDEELING.

Geslchtkunde, Geslacht-, Personen- en Levensbeschrijvingen.

NEDERLAND.

Mr. H. O. FEITH. *Aanteekeningen betreffende de geboorte en het leven van leden van de familie Feith, beginnende met het tweede gedeelte van de 14de eeuw.* Groningen, 1881, gr. 8°. Van de Weijer. (Met portret).

Dr. J. A. ALBERDINGK THIJM en A. A. VORSTERMAN VAN OIJEN. *Genealogie van het geslacht Hooft, uit ongedrukte bescheiden opgemaakt en met vele levensbizonderheden gestoffeerd.* Amsterdam, 1881, 4°. C. L. Langenhuysen.

Graaf L. DE LA BOUTETIÈRE en Mr. A. J. ENSCHEDÉ. *Généalogie des Villates en France et aux Pays-bas.* Harlem, 1881, 4°. J. Enschedé en Zoon. Enkele protestantsche leden van dit Fransch oud-adelijk geslacht hadden zich in de tweede helft der 17de eeuw in Nederland gevestigd.

Jhr. Mr. J. L. B. DE MURALT. *De nalatenschap van Johan van Halmael en de afstamming van zijne naaste bloedverwanten.* Utrecht, 1881, 4°. J. L. Beijers. Dit werk is vooral belangrijk voor hen, die aanspraak maken op een gedeelte der erfenis van den in 1725 overleden Johan van Halmael.

J. C. en H. A. D. J. barons VAN HAERSOLTE. *Het geslacht van Haersolte, in 30 tabellen.* Zwolle, 1881, 4°. (Niet in den handel).

Dr. J. A. ALBERDINGK THIJM en Mr. N. DE ROEVER Azn. *Het patriciaat van Amsterdam vertegenwoordigd door de genealogie van het geslacht Boelens met aangehuwde familie en nakomelingschap*. Amsterdam, 1881, fol. C. L. van Langenhuijsen. Deze genealogie, waarvan in 1881 de eerste aflevering verscheen, bevat den afdruk eener geslachtslijst door JAN VAN WIERINGEN GIJSBERTSZN. in de tweede helft der 17de eeuw opgesteld en in het begin der 18de eeuw voltooid, met aantekeningen van later dagteekening. De belangrijkheid van dit werk wordt verhoogd door de omstandigheid dat, daar de meeste Amsterdamsche regenten- en poortersfamiliën het geslacht Boelens in den bloede bestonden, deze familiën daarin bijna alle met de omschrijving harer wapens voorkomen, terwijl het plan bestaat om, zoo mogelijk, aan deze genealogie als bijlagen toe te voegen de geslachtslijsten van de familien aan gemeld geslacht verwant.

J. F. GEBHARD Jr. *Het Leven van Mr. Nicolaas Cornelisz. Witsen* (1641—1717). I *Levensbeschrijving*. II *Bijlagen met geslachtslijst*. Prijsverhandeling uitgegeven door het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen. Utrecht, 1881, 8°. J. W. Leeflang.

BELGIË.

Cte P. A. DU CHASTEL DE LA HOWARDRIES-NEUVIREUIL. *Notices généalogiques tournaisiennes dressées sur titres*. Tournai, 1881, 8°. Vasseur-Delmie. De genealogiën der familiën de Mortagne en de Landas zijn daarin uitvoerig behandeld. Het eerste tot dusver verschenen deel bevat ook vele Fransche geslachten. Zie daarover de „Revue d'histoire nobiliaire et d'archéologie héraldique“ van April 1882, bl. 181.

Van E. RICHARDSON's bekende werk: *Geschiede der Familie Merode*. Prag, 1878/81, gr. 8°. Dominicus, verscheen het tweede deel, bevattende een vervolg op en aanvullingen van de genealogische bijzonderheden in het eerste deel en voorts korte inhoudsopgaven van de

geraadpleegde oorkonden en andere bronnen. Eene zeer gunstige en uitvoerige recensie is te vinden in den jaargang 1882 van den „*Annuaire de la Noblesse de Belgique*, par de STEIN D'ALTENSTEIN“.

FRANKRIJK.

P. DIO. *Les Ducs de Lorraine et de Nancy*. Nancy, 1881, 8°. André et Co.

L. SANDRET. *Louis II de la Tremoille, ou le Chevalier sans reproche, d'après Jean Bouchet et d'autres documents contemporains*. Paris, 1881, 12°. Librairie de la Société bibliographique.

Cte L. DE MAS LATRIE. *Généalogie des Rois de Chypre de la famille de Lusignan*. Venise, 1881, 8°. Visentini. (Overdruk uit: „l'Archivio Veneto per 1881“).

J. ROUX DE LUSIGNAN. *La vérité sur la famille des Lusignan du Levant*. Paris, 1881, 8°. Lévê. Dit werkje bevat een antwoord op het voorgaande werk, benevens documenten over een te Chios gevestigden tak van het geslacht Lusignan.

K. HERQUET. *Cyprische Königsgestalten des Hauses Lusignan, mit Karte*. Halle, 1881, 8°.

A. DE LA BORDERIE. *Galerie Bretonne*. Rennes, 1881, 8°. Plihon.

POL POTIER DE COURCY. *Histoire généalogique et chronologique de la maison royale de France, des Pairs, Grands-Officiers de la Couronne et de la maison du Roi. Volume complémentaire contenant avec la suite des généalogies du Père Anselme, la chronologie et les généalogies des Pairs de France, des Ducs héréditaires et des Grands-Officiers nommés de 1733 à 1790*. Paris, 1881, fol. Firmin Didot. De door zijn „Nobiliaire de Bretagne“ en andere werken zeer bekende schrijver levert in dit nieuwe prachtwerk een vervolg op den voor den Franschen Adel zoo belangrijken arbeid van Pater Anselme en van de Augustijner-Monniken Ange en Simplicien, van wier werken deze uitgave het negende deel, tweede gedeelte, uitmaakt. Vele door genoemde schrijvers niet vermelde geslachten zijn daarin door hem behandeld, zoodat hij 208 familiën geheel of gedeeltelijk be-

schreven heeft, met omschrijving van meer dan 8000 familie-wapens, van welke zeer vele in het boek, dat daarenboven van vele vignetten voorzien is, zijn afgebeeld.

CUVILLIER. *Morel d'Arcy, ou histoire généalogique de la maison de Tyrel, Sires puis Princes de Foix et des familles de Moyencourt et de Foix depuis l'an 1030 jusqu'en 1869.* Paris, 1881, 8°.

BARBET DE JOUY. *Notice sur le Comte de Montalivet.* Paris, 1881, 8°.

E. D'AURIAC. *Le chevalier de Beaujeu au château des Sept-tours.* Paris, 1881, 8°.

J. BOURELLY. *Le Maréchal de Fabert, (1599-1662).* Paris, 1881. 2 dln. 8°. Didier. Het 2de deel verscheen.

RÉVILLOUT. *Vulson de la Colombière, auteur de la science héroïque et ses ancêtres.* Montpellier, 1881, 8°.

A. PIERRUGUES. *Généalogie de la famille Forget-de-Barst en Lorraine.* Florence, 1881, 8°. Pellas.

P. DE BOUREULLE. *Les Comtes de Neufchâtel, seigneurs de Châtel-sur-Moselle et autres lieux au XIVme et XVme Siècles.* Saint-Dié. 1881, 8°.

L. GERMAIN. *Ferry I de Lorraine Comte de Vaudémont (1393-1415).* Met zegelafbeeldingen. (Overdruk uit de „Mémoires de la Société d'archéologie lorraine“).

Cte D. DE RIAUCOURT. *Preuves de noblesse des gentilshommes du Roi Stanislas, Duc de Lorraine.* Paris, 1881, 8°. Dumoulin.

G. DE BLAY DE GAIX. *Etudes historiques sur les seigneurs et barons de Gaix près Castres.* Montauban, 1881, 8°. Forestié.

A. DE LA PORTE. *Histoire généalogique des familles nobles du nom de la Porte, avec les maintenues, les preuves de noblesse, etc.* Poitiers, 1881, gr. 8°. Oudin. (Niet in den handel).

A. MAQUET et A. DE DION. *Nobiliaire et Armorial du Comté de Montfort-l'Amaury. Notes sur les familles nobles ou bourgeoises, qui ont possédé des fiefs ou occupé des charges dans le Comté et les châtellenies de Brétencourt, Epernon, Gambais, Néaup-le-château, Houdan, Rochefort et Saint-Léger-en-Iveline, qui en dépendaient.* Rambouillet, 1881, 8°. Reynat.

E. D'AURIAC et CASTAN. *Généalogie de la famille Lapeyrouse et Bonfils*. Marseille, 1881, 8°. Jouve.

E. DE WALLINCOURT. *La famille de Marignan*. Limoges, 1881, 12°. (Met platen).

L'ABBÉ FILLET. *Les Seigneurs d'Aps en Vivarais*. (Overdruk uit de „Bulletins de la Société d'archéologie de la Drôme“).

H. DU BOURG. *Recherches sur la maison du Bourg*. Toulouse, 1881, 8°. Rivière.

LE MERCIER DE MORIÈRES. *Recherches sur la famille des Armoises et en particulier sur la branche de Neuville*. Nancy, 1881, 8°.

G. DEPPING. *Le Chevalier de Jars, son histoire, son procès (1633)*. Paris, 1881, 8°. Picard.

BERTANDY-LACABANC. *Essais et notices sur les Seigneurs et le Marquisat de Blaru*. Versailles, 1881, 8°.

L'ABBÉ GUILLAUME. *Généalogie et Journal de famille de Mory d'Elvange*. (Overdruk uit de „Mémoires de la Société d'archéologie lorraine“).

L. BELTON et F. BERNOU. *La famille de Denis Papin d'après des documents inédits avec un tableau généalogique*. Paris, 1881, 8°.

A. LEDRU. *Les Seigneurs de la Roche-Coisnon*. (Overdruk uit de „Revue historique du Maine“, T. VIII et IX).

L'ABBÉ U. CHEVALIER. *Généalogie Dauphinoise*. (nl. die van de familie Servien). (Overdruk uit de „Revue du Dauphinois et du Vivarais“, 1881, n° 2).

L'ABBÉ U. CHEVALIER. *Les familles Aymon de Romans, Deley et Boffin*. (Overdruk uit de „Bulletins de la Société d'archéologie de la Drôme“).

F. MASSON. *Le marquis de Grignan, petit-fils de Madame de Sévigné*. Paris, 1881, 8°. Plon.

Le Colonel H. SALADIN. *Le Comte de Circourt, son temps, ses écrits, Madame de Circourt, son salon, ses correspondances. Notices biographiques*. Paris, 1881, 8°.

LORÉDAN LARCHEY. *L'histoire du Chevalier Bayard, composé par le Loyal Serviteur, d'après les anciennes chroniques*. Paris, 1881, 8°.

Hachette. Nieuwe uitgave met vele chromolithographiën en photographures.

Cte E. DE BARTHÉLEMY. *Le marquis d'Huxelles et ses amis*. Paris, 1881, 8°. Firmin Didot.

ZWITSERLAND.

Généalogie de la famille Oschger (canton de Zürich, Suisse). Nancy, 1881, gr. 8°. Berger-Levrault.

ITALIË.

B^{ne} Guis. GALLUPPI DI PANCALDO. *Stato presente della Nobiltà Messinese descritto*. Napoli, Detken i Rocholl e Milano, Bernardoni, 1881, 16°.

C. CIPOLLA. *Storie delle Signorie italiane dal 1313 al 1530*. Milano, 1881, 8°. De 29ste en 30ste afleveringen verschenen.

N. LA FORTUNA. *I Duchi di Calabria*. Siracusa, 1881, 8°. Norcia.

L. FUMI ed A. LISINI. *Genealogia dei Conti Pecci, signori di Argiano, compilata su documenti pubblici*. Torino e Pisa, 1881, 4°. (Met 15 genealogische tabellen). De tegenwoordige Paus Leo XIII stamt van dit geslacht af.

G. L. PASSERINI. *La famiglia Alighieri*. Ancona, 1881, 18°, Sarzani.

FR. BONAZZI. *La Cronica di Vincenzo Massila, sulle famiglie nobili di Bari, scritta nell' anno 1567 e ora per la prima volta pubblicata con note giunte e documenti*. Napoli, 1881, 8°. Detken e Rocholl.

Ctesse TERESA LEOPARDI. *Notes biographiques sur Leopardi et sa famille. Avec une introduction par F. A. AULARD*. Paris, 1881, 12°. Lemerre.

DUITSCHLAND.

Magister BERNHARD LATOMUS (STEINMETZ). *Ursprung und Anfang des in Vorzeiten Hochgeërten Ritterstandes und daher entsprossen Comp-*

turiën. Item: kurze Beschreibung und Ordentliche Stammregister aller und Jeden auszgestorbenen und noch lebenden alten und Neuen Adelichen und Rittermessigen im Lande von Stargardt eingessenen Geschlechtern, mit groszer Trew, Fleisz und Arbeit aus ihren und anderen schriftlichen Monumentis zusammen getragen: gar lustig zu Lesen und gar nützlich bey Leichenbegängnissen und Erbschaften zu gebrauchen, also das gross Gezänk und Rechtfertigung dadurch können verhütet werden. Neustrelitz, 1881, gr. 8°. A. M. Grundlach. Dit is een nieuwe druk van een in 1619 te Alten-Stettin op last der Mecklenburgsche Hertogen Adolf Frederik I en Hans Albrecht door den Wismarschen geleerde LATOMUS in 1611 zamengesteld werk over den Mecklenburgschen Adel, waarvan slechts 200 exemplaren gedrukt werden, doch die in den 30jarigen oorlog bijna allen vernietigd werden, zoodat dit adelswerk zeer zeldzaam was geworden. Zie daarvoor „der Deutsche Herold“ van Jan. 1882, n° 1, bl. 4 en 6.

C. VON KELLER. *Tagebuch aus der Genealogie des Hauses Wettin.* Leipzig, 1881, 8°. Meisel. (Uitvoeriger vermeld onder Afd. II, Duitschland, hierboven).

G. WAITZ. *Ueber eine alte Genealogie der Welfen.* Berlin, 1881, gr. 4°. Dümmler.

N. NEDOPIL. *Deutsche Adelsproben aus dem Deutschen Ordens-Central-Archive in Wien.* Wien, 1881, gr. 8°. Braumüller. Het bevat een *supplement* of vierde deeltje (met 1458 nieuwe akten) van dit in 1868 in drie deelen verschenen zeer belangrijk en nuttig werk.

Graf A. THÜRHEIM. *Christoph Martin Freiherr von Degenfeld, General der Venetianer etc. und dessen Söhne (1600—1733). Ein Beitrag zur Geschichte des 17ten Jahrhunderts nach Originaldocumenten.* Wien, 1881, 8°. Braumüller. Zie hierover meer uitvoerig den 8sten jaargang van het Tijdschrift van het Verein „Adler“, bl. 86.

H. FRHR. VON REICHLIN-MELDEGG. *Geschichte der Familie Reichlin von Meldegg.* Regensburg, 1881, gr. 8°. Wunderling.

H. VON PRITZWITZ GAFFRON. *Ueber deutsche Personennamen.* Berlin, 1881, 8°. Mitscher und Röstel. In druk uitgegeven redevoering,

gehouden in eene bijeenkomst der Vereeniging „der Deutsche Herold“, ook voorkomende in het „Vierteljahrschrift für Heraldik, etc.“ Zie daarover het Tijdschrift „der Deutsche Herold“ van Aug. 1881, bl. 99.

De Weimarsche Archivaris P. MITZSCHKE levert in zijne „*Naumburger Inschriften*“, Naumburg am Saale, 1881, 12°. J. Domrich, eene groote verzameling van opschriften en wapens, die zich in kerken, begraafplaatsen, openbare en bijzondere gebouwen en op gereedschappen en voorwerpen te Naumburg bevinden. Zie daarover uitvoeriger den 8sten jaargang van het Tijdschrift van het Verein „Adler“, bl. 90.

M. GRITZNER. *Standes-Erhebungen und Gnaden-Akte deutscher Landesfürsten während der letzten drei Jahrhunderte, nach amtlichen Quellen*. Görlitz, 1881, gr. 8°. C. A. Starke. 2 dln. Dit met medewerking van onderscheiden bekende genealogen en heraldici zamengesteld werk, dat ook voor Nederlandsche en Italiaansche familiën belangrijk is, bevat niet minder dan 5488 artikelen over adelsdiploma's, adelsgunsten en wapens, van welke vele tot dusver onbekend waren; een zeer uitvoerig register is achter het tweede deel gevoegd. Hoe voortreffelijk en hoe betrouwbaar dit werk is blijkt uit de zeer gunstige beoordeelingen in het Tijdschrift „der deutsche Herold“ van Oct. 1881, n° 10, bl. 125 en van Jan. 1882, n° 1, bl. 6 en 7.

E. VON DER BECKE-KLÜCHTZNER. *Genealogisch-statistische Tafeln*. Stuttgart, 1881, fol. G. Weise. Hiervan verschenen tot dusver twee folio bladen in plano, waarvan n° 1 bevat opgaven betreffende het Koninkrijk Pruisen en n° 2 opgaven betreffende het Koninkrijk Beijeren, en wel in het midden het gekleurde landswapen met beschrijving der kwartieren, voorts regts in eene kolom volledige geslachtlijsten der regerende vorstelijke familiën met jaartallen en de groote gebeurtenissen in die landen, en links statistische opgaven over land en volk, alles omringd door eene zeer sierlijke omlijsting. Het geheel is artistiek en praktisch ingerigt.

Dr. C. A. BARACK. *Zimmersche Chronik*. Freiburg, 1881/82, gr. 8°. (Verg. hierboven afd. II).

E. RICHARDSON. *Geschichte der Familie Merode*. Prag, 1881, gr. 8°. Dominicus, 2de deel. (Verg. deze Afdeeling sub *België*).

Dr. A. FRANTZ. *Die höchste Adelsgeschlechter im Lebe wie im Tode. Statistische Untersuchung über Geburten, Eheschliessung und Lebensdauer in den Familiën der höchsten Aristokratie*. Berlin, 1881, gr. 8°. De schrijver bestrijdt daarin de stelsels van Dr. H. KLEINE in zijn „*Verfall der Adelsgeschlechter*“ en van anderen. Het is een zeer lezenswaardig geschrift.

H. FREIHERR VON GUMPPENBERG. *Ueber die Geschichte der Familie der Freiherrn von Gumppenberg in Bayern*. München, 1881, 8°. Naar een voor de familie gedrukt manuscript op nieuw uitgegeven met bijvoegingen en vele afbeeldingen. Over de familie von Gumpenberg en over de familie-geschiedenis verg. „*der Deutsche Herold*“ van April 1882, n° 3/4, bl. 32 en 33.

VAN A. FAHNE'S werk: *Das Geschlecht Mumm oder Momm. Ein Beitrag zur Landescultur und Sittengeschichte*. Düsseldorf, 1881, 8°. Schaub, verscheen het derde en laatste deeltje, bevattende de Heerlijkheden, Leenhoven, Vasallen enz. van de verschillende takken van het geslacht Momm. Het deeltje is opgeluisterd met portretten, plans, afbeeldingen van kasteelen enz. en met vele wapens.

Personalbestand und Stammtafeln der Familie von Thümen. 1881, 8°.

E. R. SCHÖPPLEBERG. *Die Familie Schöpplenberg*. Berlin, 1870/81. 3 dln. 8°. Het derde of laatste deel verscheen in 1881.

B. VON SCHMELING. *Geschichte der Familie von Schmeling*. Erfurt, 1881, 4°.

G. VON LUELSDORF. *Genealogische Forschungen über die Edlen von Luelsdorf*. Engelkirchen, 1881, 8°.

C. MENZEL. *Die Herren von Sangershausen und ihre Besitzungen*. Halle, 1881, 8°. (Overdruk uit het „*Zeitschrift des Hartzvereins*“ voor 1880).

DE CROY-CHANEL. *La Maison de Croy-Chanel et ses diverses branches*. Paris, 1881, 8°. Devenne.

GROOT-BRITTANNIE EN IERLAND.

G. BARNETT SMITH. *Sir Robert Peel*. London, 1881, 8°. W. Isbister.

Life of John Lord Campbell, Lord High Chancellor of England, based on his autobiography, journals, and correspondence, edited by his daughter the Hon. Mrs HARDCASTLE. 2 dln. 8°. London, 1881, Murray. (Met portret).

E. HERRIES. *Memoirs of the Right. Hon. John Charles Herries, during the reigns of George III, George IV, William IV and Queen Victoria*. 2 dln. 8°. London, 1881, Murray.

G. M. ELLIOTT. *Genealogical and historical Sketches of the Fletcher family, descendants of Robert Fletcher, 1630*. London, 1881, 8°. Lowell.

A. TROLLOPE. *Lord Palmerston*. London, 1881, 8°.

W. H. SHAW. *George Villiers, first Duke of Buckingham*. London, 1881, gr. 8°.

G. KLOPP. *Der Fall des Hauses Stuart etc.* Wien, 1881, gr. 8°. Deel 9 en 10. (Reeds vermeld onder Afdeeling II).

R. B. CAVERLY. *Genealogy of the Caverly family from 1116 to 1880, made profitable and exemplified by many a lesson of life*. London, 1881, 8°. Lowell. (Met vele illustraties).

W. BAGEHOT. *Biographical Studies, edited by R. A. HUTTON*. London, 1881, 8°. Longmans and C°.

C. K. TRUE. *Sir William Raleigh's Life and Times*. London, 12°. Wesleyan Conf. Office.

E. WALFORD. *Life and political career of Lord Beaconsfield*. London, 12°. Warne.

A. DUBOYS. *Catherine of Arragon, edited by C. M. YONGE*. London, 2 dln. 8°. Hurst and Blackett.

G. MASSON. *Francis I and Charles V*. London, 1881, 18°. Low, Marston and C°.

W. S. SHIRLEY. *William Pitt, a Lecture*. London, 1881, 8°. Reeves and Turner.

Dr. GHEIST. *An autobiography of the Midlands*. Edinburgh, 1881, 8°. Livingstone.

Sir TH. MARTIN. *The life of His Royal Highness the Prince Consort*. London, 1881, 8°. Smith and Elder. Eerste gedeelte der nieuwe volksuitgave van dit een paar jaar geleden verschenen werk.

G. R. EMERSON. *William Ewart Gladstone, prime Minister of England. A political and literary biography*. London, 1881, 8°. Ward and Lock. (Met portret).

D. A. BINGHAM. *The marriages of the Buonapartes*. London, 1881. 2 dln. 8°. Longmans and C^o.

G. O. TREVELYAN. *Early history of C. J. Fox*. London, 1881, 8°. Longmans and C^o. Nieuwe uitgave.

H. W. DULCKEN. *Worthies of the world. A series of historical and critical Sketches of the lives, actions and characters of great and eminent men of all countries and times*. London, 1881, 8°. Ward and Lock.

W. BENNETT. *Madame de Maintenon. A memoir*. London, 1881, 8°. Remingtons.

A. STEVENS. *Madame de Stael. Study of her life and times*. London, 1881. 2 dln. 8°. Murray.

W. M. PUNSCHON. *Biographical and historical lectures*. London, 1881, 12°. Nisbet and Son.

VIERDE AFDEELING.

Wapenkunde, Wapenboeken, Vlaggen en Wimpels.

NEDERLAND.

J. B. RIETSTAP. *Wapenboek van den Nederlandschen Adel, met genealogische en heraldische Aanteekeningen*. Groningen, fol. J. B. Wolters. Van dit in 1880 aangevangen prachtwerk verschenen in 1881 de afleveringen 4 tot 7, bevattende de wapens der

geslachten van Breugel tot Lintelo de Geer en dus de letters B tot G. Deze afleveringen onderscheiden zich weder, even als hare voorgangsters, door eene voortreffelijke en, op enkele uitzonderingen na, juiste afteekening der wapens in kleuren, genomen uit of vergeleken met de officiele registers. Wat nu betreft den bijgevoegden tekst, het historisch-genealogisch gedeelte, beginnende met de familie de Brauw en gaande tot de familie van Franckenberg en Proschlitz, diene men te bedenken dat geen schrijver bij magte is in dergelijk werk al het hem ter opname toegezondene of op andere wijze ter zijner kennis gekomene aan authentieke bescheiden te toetsen, zoodat men de hier medegeedeelde bijzonderheden voor een groot deel moet beschouwen als de uitdrukking van hetgeen in de familiën zelve als historisch of als traditioneel wordt beschouwd. Hoe dit zij, als wapenboek vooral heeft dit werk veel verdienste; en men mag den schrijver dankbaar zijn voor de verschijning daarvan, want het werd waarlijk meer dan tijd dat het gebrekkige Wapenboek van WELEVELD door een vollediger werd vervangen.

De Rijks-Archivaris, Mr. L. PH. C. VAN DEN BERGH, heeft een derden vermeerderden en verbeterden druk van zijne „*Grondtrekken der Nederlandsche Zegel- en Wapenkunde*“, 's Gravenhage, 8° bij Mart. Nijhoff, in 1881 het licht doen zien. In deze nieuwe uitgave, die weder van vijf platen met wapen-figuren voorzien is, zijn de eerste vijf hoofdstukken nagenoeg onveranderd gebleven, maar heeft de lijst der oude gemeente- en geslachtzegels eene niet onbelangrijke uitbreiding en hier en daar wijziging ondergaan. De geëerde schrijver was daartoe uitnemend in staat gesteld door den rijken schat van de op het Rijks-Archief aanwezige zegels, van welke, zooals hij in de voorrede zegt, de meeste geheel onbekend waren, doch die hij reeds voor een deel opnam in zijne in 1878 uitgegeven „*Beschrijving der vroegere Gemeente-Zegels in het Rijks-Archief en elders bewaard*“. Ter beantwoording van enkele vraagteekens bij de beschrijving van een paar gemeente-wapens geplaatst, zij medegeedeeld dat volgens de officiele registers de metalen en kleuren der staven in het wapen van Stavoren moeten zijn *de l'un à l'autre*, terwijl die staven niet

van zilver maar van goud gebonden moeten zijn, en dat de zalmen in het wapen van Woudrichem zijn van keel, hangende het schild met een zilveren lint aan een dorren boomtak van natuurlijke kleur.

BELGIË.

V. BOUTON. *Gelre, héraut d'armes. Wapenboek ou Armorial de 1334 à 1372, contenant les noms et armes des Princes chrétiens, ecclésiastiques et séculiers, suivis de leurs feudataires selon la constitution de l'Europe et particulièrement de l'Empire d'Allemagne, conformément à l'édit de 1356, appelé la bulle d'or. Précédé de poésies héraldiques et publié pour la première fois.* 1881, fol. Paris, V. Bouton, Bruxelles F. J. Olivier. In 4 dln., waarvan thans het eerste deel verschenen is. Dit werk, de vrucht van een tienjarigen arbeid, bevat het fac-similé van het oudst bekende wapenboek, waarvan het handschrift aanwezig is op de Koninklijke bibliotheek te Brussel (section des manuscrits), en dat toegeschreven wordt aan den wapen-heraut Heynen, genaamd Gelre, geleefd hebbende onder de regering van Graaf Reynoud van Gelder en van zijne opvolgers gedurende de jaren 1328 tot 1372. Het werk van den Heer BOUTON is een prachtwerk in den volsten zin des woords, en munt uit zoowel door de uitstekende uitvoering van den druk en van de wapens (deze zijn in de van het werk getrokken 60 exemplaren bijv. alle uit de hand gekleurd!), als door den inhoud, die allerbelangrijkst is èn voor oudheid- en geschiedkundigen èn voor geslacht- en wapenkundigen, (men vindt er o. a. de blazoenen van ongeveer 1600 ridders en vele gedichten over midden-eeuwsche gebeurtenissen en personen). Jammer dat de prijs van 2000 francs het werk slechts onder het bereik van weinigen zal brengen. Eene uitvoerige beschrijving gaf de Heer MAURIN NAHUYs in den 8sten jaargang van het „Jahrbuch des heraldisch-genealogischen Vereins „Adler“, bl. 77 en 78. Zie ook aldaar bladz. 87, en de „Revue d'histoire nobiliaire et d'archéologie héraldique“ van April 1882, bl. 182.

FRANKRIJK.

J. D'ARBOUMONT. *Armorial de la Chambre des Comptes de Dyon, d'après le manuscrit inédit du Père Gautier, avec un Chapitre supplémentaire pour les officiers du bureau des finances de la même ville.* Dyon, 1881, 4°. Lamarche. (Met vele wapens). Zie hierover de „Revue d'histoire nobiliaire et d'archéologie héraldique“ van April 1882, bl. 184.

Cte DE SOULTRAIT. *Armorial historique et archéologique du Nivernais.* Paris, 1881, gr. 8°. (Met vele wapens).

P. LAURENT et J. GAUTIER. *Notes pour servir à l'Armorial de Franche-Comté.* 4me partie, 1674—1790. (Overdruk uit het „Annuaire du Doubs de 1881“). De drie voorgaande deelen behandelden de feodale, de Bourgondische en de Oostenrijk-Spaansche tijdvakken.

AD. MAQUET et Ad. DION. *Nobiliaire et Armorial du Comté de Montfort-l'Amaury, etc.* Rambouillet, 1881, 8°. Raynat. (Reeds vermeld onder Afdeeling III).

Cte CONSTANT D'YANVILLE. *Nobiliaire de la Chambre des Comptes de Paris.* Paris, 1881, 4°. 2 deelen met vele wapens.

G. VALIER. *Armorial des Grands-Maitres et des Abbés de Saint-Antoine de Viennois.* Marseille, 1881, 8°. Barlatier-Teissat. (Overdruk uit de „Bulletins de l'Académie des sciences, belles-lettres et arts de Marseille de 1881“).

THEILLIÈRE. *Armorial des Barons diocésains du Velay.* Le Puy, 1881, 8°. Freydier.

E. VEUCLIN. *Documents inédits sur les armoiries de la ville de Bernay.* Bernay, 1881, 8°. Imp. Veucelin.

L. VIAN. *La particule nobiliaire, suivi des armoiries de la ville de Paris.* Paris, 1881, 12°. Dentu. (Reeds vermeld onder Afdeeling II).

DENAIS. *Armorial général de l'Anjou.* Angers, 1880/81, 4°. (Gekleurde wapen-verzameling). Van dit werk zijn weder een paar afleveringen verschenen.

ZWEDEDEN EN NOORWEGEN.

C. A. KLINGSPOR en AD. M. HILDEBRANDT. *Baltisches Wappenbuch. Wappen sämmtlicher den Ritterschaften von Livland, Estland, Curland und Oesel zugehörigen Adelsgeschlechter*. Stockholm, 1881, kl. fol. F. en G. Beijer en Samson u. Wallin. De eerste afleveringen van dit belangrijke prachtwerk van den Zweedschen rijks-heraldicus KLINGSPOR zijn in 1881 verschenen. De wapens zijn uitstekend uitgevoerd door de bekwame hand van den Duitschen heraldicus AD. M. HILDEBRANDT. Dit werk is ook voor Duitschers en voor Nederlanders van groot belang. Zie daarover „der Deutsche Herold“ van Junij 1881, n° 6, bl. 83 en den 8sten jaargang van het Jahrbuch van het Verein „Adler“.

ITALIË.

B. MARSOLINI. *Una leggenda araldica Vicentina*. Vicenza, 1881, 8°, tipografia reale. Deze legende heeft betrekking op de familie Trissino, wier afkomst beweerd wordt te kunnen afgeleid worden van een Trojaan, medgezel van Aeneas, bij zijn vertrek uit Troje (!).

F. TRIBOLATI. *Grammatica araldica*. Torino, 1881, 4°. (Met 125 wapens in houtsnede). Zie daarover den 3^{den} jaargang van het „Bulletin de la Société héraldique et généalogique de France“.

ZWITSERLAND.

B. MEYER-KRAUS. *Wappenbuch der Stadt Basel*. Basel, 1880/81, gr. 4°. Bahnmeier. Van de acht afleveringen, waaruit het werk zal bestaan, zijn thans vier verschenen, ieder met 10 wapens in chromolithographie.

DUITSCHLAND EN OOSTENRIJK-HONGARIJE.

G. ALTENBURGER und B. RUMBOLD. *Wappenbuch des Königreichs Ungarn und seiner Nebentänder*. Budapest, 1880/1881, gr. 4°. G. Grimm. Dit werk is in 15 maandelijksche afleveringen verschenen

en is in drie deelen verdeeld: het eerste deel bevat 34 lands- en provinciale wapens, 100 comiteits- en districtswapens, 50 wapens van vrije steden en 166 stedelijke wapens; het tweede deel 600 wapens en zegels van markten, het derde deel 550 wapens en zegels van belangrijke gemeenten, in het geheel 1500 wapens en zegels (ongekleurde). Deze zijn zeer goed uitgevoerd en vele daarvan waren tot dusver geheel onbekend. Iedere aflevering bevat 10 wapenbladen, met daarbij behoorende tekst, bevattende eene verklaring en geschiedenis, voornamelijk door baron A. NYÁRY geleverd.

J. SIEBMACHER's *grosses und allgemeines Wappenbuch in einer neuen geordneten und reich vermehrten Auflage mit heraldischen und historisch-genealogischen Erläuterungen neu herausgegeben*. Nürnberg, 1881, 4°. Bauer und Raspe. Deze met medewerking van onderscheidene Duitsche en Oostenrijksche genealogen en heraldici ondernomen nieuwe en zeer vermeerderde uitgave van het bekende wapenboek van SIEBMACHER is in 1881 tot de 202de aflevering gevorderd, waaryan aflev. 197 den Boheemschen Adel betreft, de aflev. 194-196 en 200 den uitgestorven Nassauschen Adel, de aflev. 193 en 199 den uitgestorven Adel in de provincie Saksen (behalve de Altmark) en de aflev. 192, 198, 201 en 202 de Bisdommen en Kloosters. (Zeer vele goed uitgevoerde wapens versieren weder dit belangrijke werk).

Wappenbuch, darinnen aller geistlichen Prelaten, Herren und Landleut auch der Stett des löblichen Fürstenthumbs Steyer wappen und Insignia mit ihren Farben, nach Ordnung, wie die im Landhauss zu Graetz ausgemahlt zu finden. Gedrukt zu Graetz durch Zachariam Bartsch, Formschneider, 1567, gr. 8°. Graz, 1881. Gerold und C°. Wien (Met 168 houtsnêceplaten). Nieuwe druk van dit zeldzaam geworden werkje.

Dr. C. Ritter VON MAYER VON MAYERFELS. *Der Wittelsbacher Stamm-Haus und Geschlechtswappen. Heraldische Monographie als Festgabe zum 700jährigen Wittelsbacher Jubiläum*. Konstanz, 1881, gr. 8° en München, Th. Ackermann. (Met houtsnêcefiguren en 4 bladen met wapens).

Müsterblätter für Künstler und Kunstgewerbetreibende, insbesondere für Glasmaler, herausgegeben von F. WARNECKE. Berlin, 1881, fol. De van dit werk verschenen tweede aflevering bevat weder in 20 folio-bladen uitstekend uitgevoerde wapen-afbeeldingen. Zie daarover eene zeer gunstige recensie in het Tijdschrift „der Deutsche Herold“ van Aug. 1881, n° 7/8, bl. 100.

F. WARNECKE. *Kriegs-Stammbuch aus den Jahren 1870/71 enthaltend die Autographen und Wappen der deutschen Fürsten, Heerführer, Diplomaten und sonstiger hervorragender Persönlichkeiten. Festgabe zum 18 Januar 1881.* Over dit voortreffelijk uitgevoerde prachtwerk van den bekenden Berlijnschen heraldicus WARNECKE zijn recensien opgenomen in het Tijdschrift „der Deutsche Herold“ van April 1881, n° 4, bl. 54 en van Junij 1881, n° 6, bl. 82. De originele teekeningen der wapens en de originele handteekeningen waren aanwezig op de Berlijnsche heraldieke tentoonstelling in 1882.

Staatswapen aller regierenden Staaten der Erde, nebst den Landesflaggen und Schiffsflaggen, 8ste druk, naar de verbeteringen van Frh. HEYER VON ROSENTHAL uitgegeven door von Werner en Winter. Frankfurt a/M. 1881, fol. W. Rommel. Deze nieuwe druk van dit zeer nuttige werkje heeft uitbreiding en verbetering ondergaan, echter is het met den Heer A. Grenser in den 8sten jaargang van het Jahrbuch des Vereins „Adler“, bl. 87 te betreuren dat daarin de in vroegere uitgaven voorkomende kleurendruk is achterwege gelaten en door ongekleurde figuren is vervangen.

Over M. GRITZNER's *deutsche Standeserhebungen und Gnaden-akte* zie Afdeeling III. Hierin komen duizenden van wapenbeschrijvingen voor.

Die Romfahrt Kaiser Heinrichs VII im Bilder-Cyclus des Codex Balduini Trevirensis. Uitgave van het Pruisische Staats-archief met tekst van Dr. G. IRMER. Berlin, 1881, gr. 4°. Weidmann. Naar een oud M. S. met 73 afbeeldingen uit de 14de eeuw van de verkiezing van Keizer Hendrik VII tot Rhoomsch-Koning en van die zijns broeders Balduinus tot Aartsbisschop van Trier, alsmede van de reis van eerstgemelden naar Rome, benevens van de namen,

wapens, banieren en schilden der Vorsten en edellieden, die hem op die reis vergezelden. Hoogst belangrijk werk voor de kennis van de 14de eeuw. Zie meer daarover in den 8sten jaargang van het Jahrbuch des Vereins „Adler“, bl. 91.

FREYDAL, *des Kaisers Maximilian I Turniere und Mummereien*, herausgegeben von Q. von Leitner. Wien, 1881, 4°. Holzhausen. (Met 255 photographiën). De nieuwe uitgave van dit oude Deutsche wapenboek is zeer belangrijk voor Deutsche historici en heraldici.

Dr. F. NIEDNER. *Das Deutsche Turnier im 12ten und 13ten Jahrhundert*. Berlin, 1881, gr. 8°. Weidmann. Eene zeer geleerde en voor de kennis van de middeleeuwsche geschied-, oudheid- en wapenkunde hoogst belangrijke verhandeling, waarin een ruim gebruik is gemaakt van de werken der oude schrijvers over heraldiek.

NIC. EHRSAM. *Le Livre d'or de la ville de Mulhouse*. Mülhouse, 1881, gr. 8°. Van dit zeer zeldzaam geworden „Bürgerbuch“ der stad Mülhausen onderneemt de Heer L. SCHÖNHAUPT naar de oude deutsche kroniek van NICOLAAS EHRSAM eene fransche uitgave, waarvan 35 afleveringen zullen uitkomen, voorzien van 26 bladen met chromo-lithographische afbeeldingen, 4 bladen met lithographische teekeningen en 5 bladen met photographiën.

Prof. Dr. P. CASSEL. *Ison und Isolde von Brandenburg, nebst Anhang: der Bär als Stadtcappen von Berlin*. 1881, 8°. J. A. Wohlgemuth. Zie daarover den 8sten jaargang van het Jahrbuch des Vereins „Adler“, bl. 88.

G. HIRTH te Munchen gaf in 1881 in het derde 8° deeltje zijner „Liebhaber-Bibliothek alter Illustratoren in Facsimile-Reproduction“ een faesimile-afdruk uit van het hoogst zeldzame wapenboekje van den beroemden JOST. AMMAN, getiteld: *Wapen- und Stammbuch. Darinnen der Kays. Maiest. Chur- und Fürsten, Graffen, Freiherrn, deren vom Adel, etc. Mit kunstreichen Figuren durch den weilberühmpten Josten Āmen gerissen, sampt iren Symbolis unnd mit Deutschen Reymen geziert. Zu Ehren allen liebhabern der Freyen Künsten zusammengetragen und verlegt durch Sigmundi Feyrabendt*. Deze door den vermaarden Neurenbergschen boekdrukker en uitgever Feyrabendt te Neurenberg in 1589

bezorgde tweede uitgave van dit reeds in 1579 verschenen werkje van JOST AMMAN (beide uitgaven waren in originali aanwezig op de Heraldieke Tentoonstelling te Berlijn in 1882), bevat op 178 dubbele bladzijden ter rechterzijde 86 prachtig uitgevoerde geslachtwapens van vorstelijke personen, hooge edellieden en van Rijken en Steden, ter linkerzijde symbolische figuren, die, even als de wapens, van toepasselijke versregels voorzien zijn. Meerdere bijzonderheden omtrent JOST AMMAN zijn te vinden in een in 1877 door den Heer F. WARNECKE te Berlijn uitgegeven ander voortreffelijk werk van gemelden beroemden wapenteekenaar.

Het vijfde in 1881 uitgekomen gr. 8° deeltje van G. HIRTH's „Liebhaber Bibliothek alter Illustratoren“, bevat den facsimile-afdruk van een Wapenwerk van den vermaarden Neurenburgschen wapenschilder VIRGIL SOLIS, getiteld: *Wappenbüchlein, zu Ehren der Römischen Kayⁿ und Kn^r Mt., auch Bäbstlicher Heyligkeit sambt andern der fürnehmsten außländischen Königreichen, Churfürsten, Fürsten und gemeinen Standen, Darauf des Heyligen Römischen Reychs grundtveste gepflantzet und geordnet ist, mit Iren namen und farben, Durch VIRGIL SOLIS, Maler und Bürger zu Nürnberg, mit sonderm Fleys gemacht.* Dit zeldzame te Neurenberg in 1555 uitgegeven werkje (waarvan het origineel op de Berlijnsche Heraldieke Tentoonstelling aanwezig was), bevat op 50 groot 8° bladzijden, 405 zeer duidelijk en voortreffelijk geteekende wapens, (waaronder zelfs de drie oudste wapens der wereld!), en waarin de kleuren en metalen door letters zijn aangeduid, zooals destijds in de wapenboeken gebruikelijk was. Een gekleurde eenigzins anders ingerigte doch overigens vrij wel gelijke druk werd in het jaar 1578 uitgegeven.

Die Orden, Wappen und Flaggen aller Regenten und Staaten in original getreuen Abbildungen. Leipzig, 1881, 4°. M. Ruhl. Dit werkje werd zeer ongunstig gerecenseerd in het Tijdschrift „der Deutsche Herold“ van Jan. 1881, n° 1, bl. 13.

A. GRENSER. *Die National- und Landesfarben von 150 Staaten der Erde. Mit historischen Erläuterungen für belehrende und praktische namentlich decorative Zwecke.* Frankfurt, a/M. 1881, 8°. Rommel.

Deze tweede zeer vermeerderde en verbeterde uitgave bevat de geschiedenis van het ontstaan der vlaggen in elken Staat, van de daarin gebragte wijzigingen, terwijl op 6 wapenkaarten de wapens in kleuren zijn afgebeeld.

GROOT-BRITTANNIE EN IERLAND.

R. R. STODART. *Scottish Arms, being a collection of armorial bearings a. D. 1370—1678. Reproduced in facsimile from contemporary Manuscripts with heraldic and genealogical notes.* Edinburgh, 1881/82, 2 dln. fol. (Met gekleurde wapens tussehen den tekst, die veel overeenkomst hebben met de wapens in het Armorial van Gelre uit de bibliothèqne de Bourgogne te Brussel en in andere wapenboeken, die dan ook door den schrijver veel zijn gebruikt. Duizende namen en berigten uit oude Codices komen in het werk voor.

A. MACGEORGE. *Flags. A popular account of the history and uses of our own flags and of those of other nations.* (Met afbeeldingen in houtsne de en in kleuren). London, 1881, 4°. Blackie and Son.

J. BERNERS. *The Boke of St. Albans, containing treatises on hawking, hunting and cote armour, printed at St. Albans by the schoolmaster-printer in 1486, reproduced in fac-simile with an introduction by William Blades.* London, 1881, 4°. (Met platen).

VIJFDE AFDEELING.

Sphragistiek. Zegel-, Munt- en Penningkunde.

FRANKRIJK.

A. ENGEL. *Recherches sur la numismatique et la sigillographie des Normands de Sicile et d'Italie.* Paris, 1881, 4°. Leroux. (Met 7 bladen met zegelafbeeldingen).

BOSREDON. *Sigillographie du Périgord*. Périgueux, 1881, 4°. (Met 5 bladen met zegelafbeeldingen).

Monnaie, sceau et plaque de foyer aux armes de Diane de Damartin. (Overdruk uit de „Mémoires de la Société d'archéologie lorraine“, T. XXXI). Met platen.

ZWITSERLAND.

H. DREIFUSS. *Die Münzen und Medaillen der Schweiz beschrieben*. Herausgegeben zum 100jährigen Jubelfeier des Schweizerischen Münzen- und Medaillen-Cabinets von Hrn. G. L. von Haller. Zürich, 1881, 8°. C. Schmidt. 5 afleveringen met afbeeldingen.

DUITSCHLAND EN OOSTENRIJK.

Numismatisch-Sphragistischer Zeitschrift. Zeitung für Münz- Siegel- und Wappenkunde. Organ des Münzforscher-Vereins zu Hannover, herausgegeben von H. WALTE und M. BAHRFELDT. Hannover, 1881, gr. 8°. Meijer. 12de jaargang. Verschijnt elke maand.

A. BOUTKOWSKY. *Dictionnaire numismatique pour servir de guide aux amateurs, experts et acheteurs de médailles romaines impériales et grecques coloniales, avec indication de leur degré de rareté et de leur prix actuel au XIXme siècle, suivi d'un résumé des ventes publiques de Paris et de Londres, etc.* Leipzig, 1877/81, 8°. T. O. Weigel. 21 afleveringen met platen.

Numismatische Zeitschrift, herausgegeben von der numismatischen Gesellschaft in Wien. 13de jaargang. Wien, 1881, Manz. (Met vele gravuren in houtsnêe en lithographie).

Numismatisches Literatur-Blatt, herausgegeben von M. BAHRFELDT. Hannover, 1881, gr. 8°. Meijer. 2de jaargang.

Berliner Münzblätter, Monatschrift zur Verbreitung der Münzkunde, herausgegeben von A. WEYL. 1881, gr. 8°. Berlin, Weyl.

Zeitschrift für Numismatik, redigirt von Dr. ALFR. VON SALLET. Berlin, 1881, gr. 8°. Weidmann. Met houtsnêe- en staalgravuren.

Numismatischer Verkehr. Ein Verzeichniss verkünstlicher und zum Ankauf gesuchter Münzen, Medaillen, Bücher, etc. herausgegeben von C. G. THIEME. 19de jaargang, 4 nummers, gr. 4°. Leipzig, 1881, Thieme.

F. W. A. SCHLICKEISSEN. *Erklärungen der Abkürzungen auf Münzen des Alterthums, des Mittelalters und der neueren Zeit, sowie auf Denkmünzen und münzartigen Zeichen, herausgegeben von Dr. R. PALLMANN und Dr. H. DROYSEM. Tweede vermeerderde uitgave. Berlijn, 1881/82, 8°. F. en P. Lehmann.*

E. BAHRFELDT. *Der Bracteatenfund von Michendorf. Ein Beitrag zur Brandenburgischen Münzkunde des XII Jahrhunderts. Berlin, 1881, gr. 8°. Kühl. (Met houtsnêc-gravuren).*

Dr. A. VON SÄLLET. *Zur ältesten Münzkunde und Geschichte Brandenburgs. Berlin, 1881, gr. 8°. Weidmann. (Met 14 houtsnêc-gravuren).*

Mecklenburgische Siegel aus den 12ten bis 14ten Jahrhundert. Schwerin, 1867/81, gr. 4°. Stillr. (Met houtsnêc-gravuren). De 2de aflevering over de jaren 1301—1350 kwam uit.

C. VON SCHMIDT-PHISELDECK. *Die herzogliche Siegel des Hauses Braunschweig und Lüneburg. Verzeichniss der dem herzoglichen Landes-Haupt-Archive zu Wolfenbüttel gehörigen Sammlung von Gipsabgüssen, mit erläuternder Einleitung. Wolfenbüttel, 1881, 8°. Zwissler.*

Münzsammlung der wichtigsten seit dem Westfälischen Frieden bis zum Jahre 1800 geprägten Gold- und Silber-Münzen sämtlicher Länder und Städte. Leipzig, 1881, 8°. Schaefer. (2de verbeterde uitgave met platen).

Dr. TH. ELZE. *Die Münzen Bernhards Grafen von Anhalt Herzogs von Sachsen (1170—1212). Berlin, 1881, gr. 8°. Mittler und Sohn. (Met 5 kopergravuren).*

Dr. R. Graf STILFRIED. *Die älteren Siegel und das Wappen der Grafen von Zollern, sowie der Zollern'schen Burggrafen von Nürnberg. Berlin, 1881, 4°. W. Meeser. (Met 137 houtsnêcgravuren van zegels). Deze afdruk uit het oorkondenboek der „Monumenta Zollerana“ behandelt de zegels der Graven van Zollern van 1225 tot*

1418. Zie hierover eene uitvoerige recensie in het Tijdschrift „der Deutsche Herold“ van Febr. 1882, n° 2, bl. 17.

GROOT-BBITANNIE EN IERLAND.

F. W. MADDEN. *The coins of the Jews, with 279 woodcuts and a plate of alphabet.* London, 1881, 4°. Trübner.

ZESDE AFDEELING.

Ridderorden en Eereteekenen.

Wochenblatt der Johanniter-Ordens Balley Brandenburg, redigirt von C. HERRLICH. Berlin, 1881, fol. C. Heymann. (21ste jaargang).

Dr. E. VON ZOLLER. *Die Orden und Ehrenzeichen Deutschlands und Oesterreichs*, met tekst en 12 bladen in chromolithographie met 289 afbeeldingen van ridderorden. Frankfurt a/M. 1881, fol. Rommel, 2de uitgave. Zie hierover het Tijdschrift „der Deutsche Herold“ van Junij 1881, n° 6, bl. 82.

Dr. R. Graf STILLFRIED-ALCANTARA und S. HAENLE. *Das Buch vom Schwanen-orden. Ein Beitrag zu den Hohenzollerischen Forschungen.* Berlin, 1881, 4°. Moeser. (Met 41 photographische afbeeldingen). Hierin wordt behandeld deze in 1440 gestichte Brandenburgsche Ridderorde. Zie daarover het Tijdschrift „der Deutsche Herold“ van Jan. 1881, n° 1, bl. 12.

J. WÜRDINGER. *Beiträge zur Geschichte der Gründung und der ersten Periode des Bayerischen Hausritterordens vom heiligen Hubertus (1444—1709).* München, 1881, gr. 4°. (Overdruk uit de „Abhandlungen der Königl. Bayerische Akademie von Wissenschaften“).

P. A. VAN DEN VELDEN.

December 1882.

C7070

